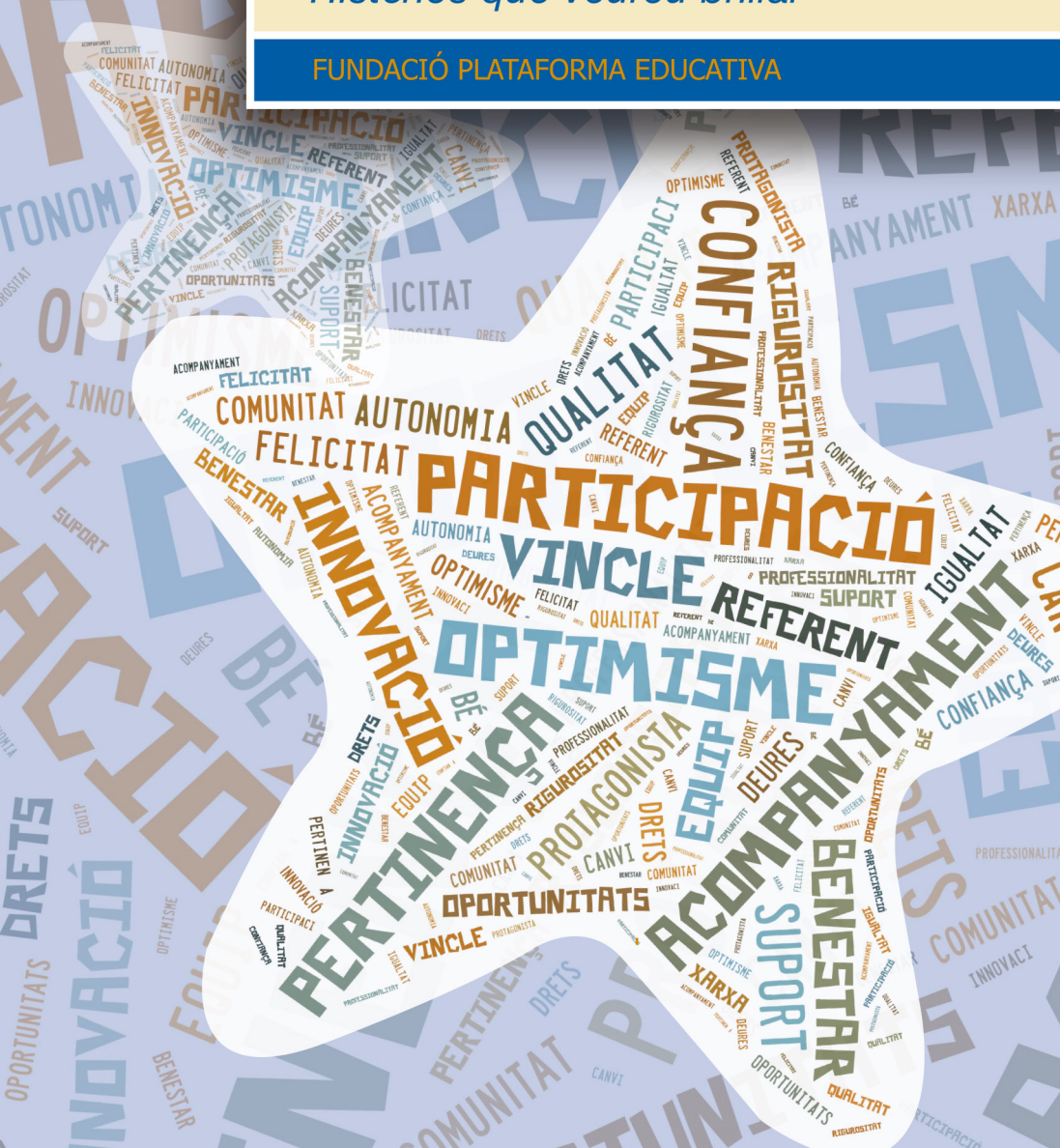

Sota una estrella

Històries que veureu brillar

FUNDACIÓ PLATAFORMA EDUCATIVA

Sota una estrella

Històries que veureu brillar

FUNDACIÓ PLATAFORMA EDUCATIVA

Cada història ha estat elaborada per l'equip de professionals que la va viure de primera mà: Centre Ocupacional de Girona, Residència Can Font, Residència La Duna, Llar Residència Sant Ponç, servei de Suport a l'autonomia, servei d'Acolliments Familiars de Barcelona, CRAE Salt, CRAE Sobrequés, CRAE Ball de Cavallets, CRAE l'Espurna, UFA Sant Daniel, CREI Mas Ritort, el CREI El Pedrenyal i SPAE Pis Bolós.

Revisió i coordinació de continguts a càrrec d'Anna Sunyer, Mònica Canela, Glòria Fàbrega, David Ruiz i Raquel Sabater.

Redacció i col·laboració Mar Bosch Oliveras.

EDICIÓ

març de 2016

DISSENY DE LA COL·LECCIÓ

Fundació Plataforma Educativa

IMPRESSIÓ

Impremta Pagès SL

DIPÒSIT LEGAL

DL Gi 602-2016

L'obra s'ofereix segons els termes de llicència pública de creative commons (d'ara en davant "ccpl" o "llicència"). L'obra està protegida per la llei espanyola de propietat intel·lectual o qualsevol altra norma aplicable. queda prohibit qualsevol ús de l'obra diferent del que autoritzi aquesta llicència o disposin les lleis de propietat intel·lectual. L'exercici de qualsevol dret sobre l'obra comporta que accepteu les limitacions i obligacions d'aquesta llicència i hi consentiu. el llicenciador us cedeix els drets continguts en aquesta llicència, sempre que n'accepteu les condicions que hi són presents.

AGRAÏMENTS

*A totes aquelles persones que heu fet possible
traslladar a paraules històries de vides,
a tots els professionals que han treballat i treballen
per millorar la vida de les persones;
a les famílies que posen el cor i l'ànima
per tirar endavant amb un somriure,
i a les nostres estrelles,
perquè entre tots aconseguim que
brillin amb més força cada dia.*

No té masses coses clares
si veu problemes passa de llarg.
Porta buides les butxaques
i el cor obert quan el sol se'n va.
Pren el camí de la lluna blanca
dins els seus ulls la podràs veure brillar.
(...)

“Sota una estrella
hi haurà algú sempre
que estigui com tu
que estigui perdut.
Vol anar més lluny, on els somnis neixen,
tren de l'amor que no sap si parará.
No entén perquè tot va tant de pressa
per cada tren que perd un somni morirá.
Sota una estrella
hi haurà algú sempre
que sigui com tu “
(...)

Sota una estrella
Sopa de Cabra - Ben Endins

PRÒLEG

*“Molta gent petita, en llocs petits fent coses petites,
pot canviar el món”.*

Eduardo Galeano

Ja fa més de 20 anys que la Fundació Plataforma Educativa va endagar la seva tasca en l'àmbit de l'atenció a les persones, les persones més vulnerables, aquelles que més ho necessiten, ja sigui perquè no poden i els cal una ajuda, una empenta..., perquè no en saben i els cal una persona que les acompanyi, que les guiï,... o perquè no volen i els cal una motivació, una il·lusió, una fita...

Durant tots aquests anys, un dels objectius que sempre hem tingut present ha estat el d'escriure el que fem. Aquest escriure, de fet, vol dir reflexió sobre el que la pròpia pràctica educativa comporta, anàlisi, descripció, observació, discussió, avaluació.... Nous objectius, noves solucions, respostes, propostes, alternatives, creativitat i innovació. En fi, *“caminar cap allò que ens fa més feliços”*

La publicació que enguany presentem i que l'hem anomenat *“Sota una estrella. Històries que veureu brillar”* és una barreja de tot el que he dit fins ara. És un recull que els professionals de 14 serveis de Plataforma Educativa ens han fet arribar, totes elles escrites amb els mots específics i tècnics que ens dóna l'àmbit d'actuació, però hem volgut fer un pas més i fer que sigui una publicació més accessible a totes les persones més enllà de l'àmbit en el s'emmarca cadascuna d'elles, i per això hem comptat amb la col·laboració de la Mar que li ha sabut donar aquest to més novel·lat i que pensem convida més a la lectura.

D'una banda, la publicació vol servir per posar negre sobre blanc la feina que fan tots i cadascun dels professionals que dia rere dia estan al costat de les persones que atenem als serveis, a les llars

o residències, als nostres CRAE o CREI, al CO, a la ICIF, al CET, al PA o a l'SPAE....nomenclatures que nosaltres entenem bé però que per la gran majoria de persones sonen com un idioma estrany. I a vegades en parlem i arribem a la mateixa conclusió: la societat poc ens coneix.

I això també ens porta a la reflexió que cal parlar-ne, ens hem d'explicar, ja sigui de la intervenció professional, del treball amb la xarxa, com de les persones ateses, de les dificultats, dels recursos que les entitats socials desenvolupem, a vegades mitjançant el finançament de l'administració o a vegades amb l'aposta decidida del voluntariat.

La nostra societat catalana ja ha demostrat que és una societat solidària, però cal encara caminar molt per aconseguir una societat més inclusiva.

D'altra banda, Sota una estrella. Històries que veureu brillar també pretén ser una eina de difusió i reconeixement de la feina ben feta i de l'ofici, i sobretot que serveixi per visibilitzar una tasca que és difícil de percebre en el dia a dia i que tots sabem que han de passar-ne molts perquè puguem veure canvis, canvis que transformen persones i canvis que inclouen i integren vides.

La publicació té una última part, *Històries que heu vist brillar*. Cada història significa i reconeix uns conceptes, indicadors, bones pràctiques,... que sovint s'han anat repetint i que volem identificar com elements que els professionals han tingut en compte a l'hora de fer aquest acompanyament, aquest treball amb la persona, per tal d'aconseguir canvis, canvis que porten a la FELICITAT.

Anna Suñer Damon
Presidenta de Fundació Plataforma Educativa

ÍNDEX

Presentació	p.11
La collita del treball en xarxa <i>Centre ocupacional</i>	p.17
Un petit gir copernicà <i>Residència Can Font</i>	p.20
Llars que són camins <i>Llar Residència Sant Ponç i Pisos Pont</i>	p.26
Descobrint la pròpia dignitat, fem possible el canvi <i>Servei de suport a l'autonomia a la pròpia llar</i>	p.30
La Duna en dansa <i>Residència La Duna</i>	p.35
Aquesta és casa teva <i>ICIF Barcelona</i>	p.40
Programa d'acompanyament parental a les famílies <i>CRAE Ball de Cavallets</i>	p.47
Un concurs de fotografia <i>CRAE Salt</i>	p.56
Els camins de la Paula <i>CRAE Sobrequés</i>	p.58
Un cel d'espurnes <i>CRAE L'Espurna</i>	p.61

Aprenentatge i servei <i>CREI El Pedrenyal</i>	p.66
Tu ets responsable del que aprens <i>CREI Mas Ritort</i>	p.69
Hamid, un projecte de vida a contrarellotge <i>SPAE Pis Bolós</i>	p.77
Mamadou, l'odissea d'un somriure <i>UFA Sant Daniel</i>	p.86
Històries que veureu brillar	p.91

PRESENTACIÓ

A les pàgines que segueixen no explicarem les bondats de les entitats que treballen perquè tantes persones puguin tenir una vida més equilibrada, un entorn més confortant, uns recursos adequats a les seves capacitats i objectius, en definitiva, una vida més digna.

Intentarem desplegar, en canvi, bocinets de vides i d'entorns que han millorat ostensiblement, perquè no dir-ho, gràcies a l'acció dels professionals de les diverses organitzacions del grup Plataforma Educativa i també gràcies a la pròpia tenacitat dels protagonistes i del seu entorn.

No és un copet a l'espatlla que ens fem nosaltres mateixos, però sí que té una mica l'esperit d'un quadern de viatge, d'aquells que es guarden a casa, a mà, per recordar els bons moments que som capaços d'acumular i repetir als ulls tantes vegades.

El que llegireu vol ser un relat de casos que ens demostren que és possible continuar endavant malgrat les dificultats o, si més no, ens encoratgen a seguir amb la voluntat de millorar en la feina dels professionals. Que si bé tot no ha sortit com voldrien, les experiències relatades ajuden a donar una visió positiva del complex mosaic de vides humanes en el que ens movem.

Visió positiva pensada amb una finalitat purament estratègica: Estem convençuts que és cert allò que diuen que l'èxit crida l'èxit, així com el diner crida el diner (bé, d'això últim no n'estem tant). Però l'èxit sí que és encomanadís, tant o més que un somriure. Per això ens agrada poder contribuir a propagar-lo una mica a través d'aquestes experiències de vida.

Volem agrair als i les professionals dels serveis de les nostres entitats que han tingut l'amabilitat de dedicar el valuosíssim temps de la seva feina a elaborar el material necessari per dur a terme aquest llibre que no hagués estat possible sense el seu esforç i dedicació.

Una cosa com aquesta, que neix d'experiències reals i que vol servir per il·lustrar la feina que es fa a les diferents entitats del grup i vol també aportar alguns elements per la reflexió d'allò que entenem com a èxit i les eines, processos i materials que necessitem per a gestionar-lo.

Fills de l'audàcia i la voluntat

Deia Mark Twain que l'èxit sempre ha estat fill de l'audàcia. De l'audàcia, de la sort, de la voluntat, del caràcter, de la xarxa en què un es mou, de la visió i d'uns quants pares i padrins més, que ara no ens atrevim a anomenar perquè son masses.

No n'hi ha prou amb tenir coratge i arriscar-se, atrevir-se una vegada i una altra sense tenir en gaire consideració la distància des d'on som a terra, la velocitat amb què creuaríem l'aire fins l'impacte ni les conseqüències de la trencadissa, si es donés el cas que no tinguéssim èxit en el salt. Que fracasséssim. De la mare audàcia ens quedem amb la seva energia que sí que creiem que és un punt de partida per treballar.

Però què és l'èxit? On radica? Com podem valorar si un cas és realment reeixit o no ho és? En relació a què? És el mateix un èxit fruit de l'atzar o un èxit producte del treball, la perseverança, la professionalitat o el talent?

Hi ha tantes maneres de dir aquesta paraula! I és que parlar d'èxit actualment, s'ha convertit en quelcom tan elevat com parlar de "justícia" o "d'amor", paraules que tothom reconeix quan es donen, però que difícilment ens posaríem d'acord en una definició. Avui, quan parlem d'èxit, l'associem a una mena d'efecte altament mesurable, un èxit empresarial, per exemple. O el relacionem amb la fama i el reconeixement social, d'altra banda. Aquí entenem l'èxit com un resultat, una conseqüència imponderable d'una cadena d'accions que hem activat sobre la realitat d'una persona o d'un

entorn. I que es palpa però no es quantifica. Que la veiem en la satisfacció que compartim quan una cosa surt bé. I el que és potser el més important, és que ens trobem davant d'un efecte exemplaritzant, replicable. Allò que ha anat bé en un cas, pot ser aplicat en un altre amb característiques semblants, premisses comparables, circumstàncies adequades a l'eina que ens ha funcionat per poder cridar més d'una vegada: *Eureka!*

Però no hi ha una fórmula per a la consecució de l'èxit, perquè, malgrat anem polint cada dia els nostres engranatges gràcies al coneixement i l'experiència, que un projecte sigui reeixit i es pugui repetir ad infinitum de la mateixa manera, no depèn tant de l'estratègia com de la persona sobre la qual recauen les accions.

Finalment també, serà responsabilitat de la persona atesa que la màquina rutlli i arribi a bon port. Per això explicarem cada cas, cada persona o grup de persones que ho han fet possible, els protagonistes i també posarem sobre la taula les eines de les que hem disposat i fet disposar per a fer possible cada petita victòria a l'adversitat que trobareu aquí. Hem preservat els noms i les dades que han inspirat aquestes històries utilitzant pseudònims per indentificar-los.

Sota una estrella

No tothom neix sota la mateixa estrella. La sort és un factor que es llaura però que en bona part ve determinat per unes circumstàncies que som incapaços de controlar (només faltaria!).

No podem controlar on naixem, si en un país en guerra, en una cultura oriental o occidental, per exemple. No podem controlar com naixem, si rossos i espigats o baixets i rabassuts. Ni tampoc altres coms adherits als gens com el caràcter, les capacitats, etc. Tampoc triem els nostres pares ni germans. Ni els veïns tampoc, quan naixem. Però totes aquestes coses marquen el camí i defineixen, en molts casos, la nostra manera de ser i de fer.

Veurem el món a través del joc que ens ha tocat jugar, lluny de determinismes, un home occidental, nascut en el sí d'una família catòlica, per molt que no vagi a missa ni practiqui els ritus de la seva estirp, serà un cristià des de la medulla, entendrà molt més els valors que la seva societat practica i es comportarà, formalismes a banda, d'una manera semblant a la que es comporten els seus similars. A això ens referíem a jugar el joc que li ha tocat jugar.

Per parlar del que és l'èxit i l'estrella, però també de tots aquells altres pares i mares de l'èxit que parlàvem línies amunt, ens ve al cap explicar breument el cas de vida de Mark Twain, el famós escriptor nord-americà, creador de *'Les aventures de Tom Sawyer'* i de *'Les aventures de Huckleberry Finn'*, entre d'altres.

Mark Twain va néixer el dia que el cometa Halley visitava el nostre planeta. Un bon dia per néixer. Ell assegurava que moriria quan el cometa tornés a apropar-se a la Terra, 74 anys després. Curiosament així va ser.

La vida d'aquest escriptor, d'aquesta manera, va començar marcada per l'atzar; un atzar que va voler que nasqués en aquell moment determinat, però que també va ser el producte d'un esperit coratjós i perseverant, conscient de les seves virtuts i limitacions. És indubtable el talent d'aquesta figura que molts han anomenat el pare de la literatura nord-americana, però el que potser molts no coneixen van ser altres moments que van estar a punt de deslluir els seus mèrits o si més no, d'ensorrar-li la vida.

Samuel Langhorne Clemens, així es deia Mark Twain, pseudònims a banda, tot i venir d'una família de propietaris, va passar moltes dificultats. Va ser el sisè de set germans, orfe de ben petit, passejador de les mil i una professions (va ser fins i tot pilot de vaixells al Mississipí abans de dedicar-se a escriure).

Tot i l'indubtable habilitat per crear móns amb les lletres, tenia una visió financera nefasta i gairebé va perdre tot el que havia guanyat amb l'èxit dels llibres. Va ser gràcies a l'ajuda d'un empresari amic que va poder remuntar financerament. Va ser gràcies al suport de

la família que va poder remuntar de la profunda depressió que va patir després de la mort morir de la seva filla, amb només 24 anys, de meningitis.

Amb això volem dir que no n'hi ha prou amb la bona o mala estrella, amb el lloc ni el moment, amb el talent, amb les limitacions que ens marquen, que fa falta tramar tot un teixit de persones i recursos que es constellin amb les nostres vides, deixeu-me dir-ho d'aquesta manera, per poder assolir el que finalment s'esdevé reeixidament.

Aquest argument senzill, tan obvi, sovint se'ns oblida quan tot ens sembla voler dir que l'èxit només depèn de nosaltres mateixos, del nostre esforç, de la conducció reeixida de la nostra naturalesa i no és així: l'èxit no ho és sense els altres, sense que tants hagin intervingut en la consecució de l'efecte, sense haver superat les dificultats que, tanmateix, tot i semblar-nos negatives d'entrada, converteixen aquest èxit en un èxit més rotund. Ens agradaria més que no hi fossin, certament. I no haver de fer-nos valedors d'aquests petits èxits rotunds que aconseguim després de superar els mil i un obstacles, però és així: l'èxit és el producte del procés que resulta d'haver trinxat els obstacles i haver-ne fet alguna cosa digerible i, fins i tot, agradable a paladar!

Mar Bosch i Oliveras ¹

1.- Mar Bosch Oliveras (Girona, 1981) és una escriptora i periodista gironina, llicenciada en filosofia i col·laboradora en diferents mitjans, també al grup Plataforma Educativa. Guanyadora del XXXII Premi de novel·la Just Casero i autora de reculls de divulgació cultural com "Les 1001 curiositats de Girona".

La collita del treball en xarxa

Centre ocupacional ²

La Fàtima i nosaltres

Avui hem conegut una jove nascuda al Marroc. L'acompanyen la seva mare i la seva germana. Fa temps va arribar a Catalunya, però no estava escolaritzada. Va ser el metge de capçalera, expliquen, que va moure fils perquè pogués començar a estudiar a l'escola d'adults, quan ja tenia 16 anys. Fins els 16 anys, per tant, no va trepitjar cap aula.

Però a l'escola no progressava, i uns anys més tard, els professionals els van aconsellar dur-la al CAD³, per tal que valoressin el seu cas. En aquest moment, la mare abaixa el cap i mira per la finestra.

— I què van resoldre? — preguntem a la germana, qui ens fa d'interlocutora.

— Que no estava bé... — contesta. Passa la bossa que duia creuada sobre l'espatlla al cim de la taula i en treu uns documents. A la seva germana gran se li va diagnosticar un grau de discapacitat del 65%. A partir d'aleshores, amb aquells números a la mà, van començar a buscar un recurs adequat a les seves necessitats.

— Per això hem vingut, necessita trobar el seu lloc. Serveis socials diuen que aquí podria ser-ho - diu fermament la petita de la casa.

— Farem el possible perquè així sigui però per aconseguir-ho cal que treballem plegats. Vosaltres, nosaltres, els centres de salut, els serveis socials,... tothom que tingui a veure amb ella. Una medidora us donarà un cop de mà pel que necessiteu, hi haurà reunions de seguiment, li haureu de donar tot el suport que necessita en aquest nou camí, us demanarem papers... Bé, d'això ja en parlarem!

2.- Servei dirigit a facilitar una atenció diürna de tipus rehabilitador perquè cada usuari/ària pugui assolir, dins les possibilitats, la seva màxima integració social i laboral.

3.- Centre d'Atenció a persones amb Discapacitat (CAD): Servei públic on podem rebre informació, valoració i orientació de persones (infants i adults) amb discapacitat física, sensorial i psíquica (intel·lectual i derivada de malaltia mental).

* * *

Ja fa un any que la Fàtima va arribar derivada dels serveis socials. Un any que es va posar en contacte amb nosaltres i va entrar a formar part del Servei de Teràpia Ocupacional (STO)⁴ de la Fundació Privada Astres.

Ha calgut, com vam parlar el dia que ens vam conèixer, mobilitzar tot l'entorn de la noia per poder fer una bona feina. I és que creiem fermament que ha fet una bona feina, sobretot gràcies a ella i a la bona disposició de la família, que ha col·laborat en tot moment amb totes aquelles coses que ha calgut que hi fossin.

Ens hem anat coneixent i la veritat és que la Fàtima ha encaixat molt bé en les dinàmiques de treball i amb els companys de feina. Ha facilitat la comunicació la família i el servei, la presència d'una mediatadora.

En molt poc temps ja presenta una bona evolució, adquirint els coneixements necessaris per tal d'assolir els objectius marcats en el seu pla de treball (PIR⁵). Per això estem convençuts que podrà fer-ho bé si fem un pas més.

* * *

La Fàtima fa les feines encomanades dins de la brigada de manipulats del Centre Especial de Treball (CET⁶) i assolint els objectius laborals que s'estipulen en el seu pla de treball (PII⁷).

* * *

4.- Servei de Teràpia Ocupacional per a persones amb discapacitat intel·lectual, dirigit a facilitar a aquestes persones una atenció diürna de tipus rehabilitador perquè puguin assolir, dins les possibilitats de cada usuari/ària, la seva màxima integració social i laboral.

5.- Programa Individual de Rehabilitació. Document on es recullen els objectius que es volen treballar durant un període de temps, els objectius han de ser consensuats i treballats amb la persona amb discapacitat, donat que han de respondre a les seves necessitats i desitjos.

6.- Centre Especial de Treball: Centres on s'assegura un treball remunerat a persones amb discapacitat, garantint la seva integració laboral. Són també un mitjà d'integració de persones amb discapacitat en el règim de treball ordinari.

7.- Pla individual d'intervenció. Eina que s'elabora per al desenvolupament de les funcions del CET d'integració laboral i social i s'hi contempla la planificació dels suports necessaris per a cada persona atesa, potenciant les capacitats intel·lectuals, la conducta adaptativa, la participació, la interacció i rols socials, la salut i l'entorn.

Atès la seva bona valoració i evolució a la brigada de manipulats hem cregut convenient des del CET la possibilitat que faci d'ajudant de cuina. Es treu el curs de manipulació d'aliments i actualment desenvolupa tasques d'ajudant de cuina i de neteja. N'estem molt contents.

El Centre Ocupacional i jo

Em dic Fàtima i si fos realment jo qui escrivís aquestes paraules, us faria entendre que això no importa. El meu nom, vull dir, com em dic jo de veritat. Podria dir-me molts noms que deixessin entreveure el lloc d'on vinc.

Fàtima està bé però no és important. El que és important és que estic orgullosa de dir-me així. Perquè avui, dir-me Fàtima, ser aquesta Fàtima, vol dir moltes coses més que ser la germana que es queda a casa sense fer res

Estic contenta de poder-me dir Fàtima i treballar en tantes coses. Treballar, sí! Treballar, jo! La que va arribar aquí del Marroc amb només 11 anys, com un extraterrestre que aterra a un altre planeta. No podia dir les coses que jo volia en aquest país, no entenia ni una paraula del què parlaven. No entenia el català gens ni mica. Així que em tancava en mi mateixa, com si tingués una porta gran i no deixés entrar a ningú. A vegades, ni els de casa.

Des de fora devia semblar que era una esquerpa o que no m'interessava per la gent que m'envoltava. El que passava és que estava espantada. Només pensar-hi, em ve al cap aquell gran malestar que tenia per aquest motiu. Però ara em sento molt més segura, entenc i parlo i ho faig amb els companys de feina, també. M'encanta dir «*companys de feina*» perquè vol dir que tinc feina i que tinc companys! que puc tenir una feina i, el que és més important, saber-la cuidar. He après a aixecar-me cada matí per un motiu, estar contenta amb qui sóc i amb el que faig.

Un petit gir copernicà

Residència Can Font ⁸

“Succeeix aquí com en els primers pensaments de Copèrnic. Aquest, veient que no aconseguia explicar els moviments celestes si acceptava que tot l'exèrcit d'estrelles girava al voltant de l'espectador, va provar si no obtindria millors resultats fent girar a l'espectador i deixant les estrelles en repòs”.

E. Kant, valent-se del “gir copernicà”
a la *Crítica de la Raó Pura*

Aquesta història presenta la plasmació viva d'un petit gir copernicà. I què és un gir copernicà? Nicolau Copèrnic va ser un astrònom que va revolucionar el panorama científic del seu temps. Ell va fer adonar al món d'una cosa tan important com que el moviment dels astres no era tal, que depenien del moviment de la terra. Però no entrarem en històries estel·lars ara, només farem servir aquest concepte per presentar el cas que llegireu a continuació. Un cas que ve de la mà de la necessitat de canviar la perspectiva de les maneres de fer i de veure la realitat per aconseguir resultats en la nostra feina, per exemple.

La que llegireu és una experiència pràctica d'adaptació de recursos i professionals a la persona, convertint-los en suports personalitzats que s'ajusten a les seves necessitats. És d'aquesta manera i no a l'inrevés (que sigui la persona que hagi d'adaptar-se al recurs) que aconseguim treure partit de les eines que tenim, en pro de la qualitat de vida, drets, nivell d'autonomia personal i de les vies cap a la realització d'itineraris vitals.

8.- Centre residencial situat a Llorà que atén a 26 persones amb Discapacitat Intel·lectual i Trastorn de conducta/trastorn mental. Es tracta d'un servei d'acolliment residencial amb caràcter permanent o temporal, però substitutori de la llar, que ofereix atenció integral i especialitzada per millorar la qualitat de vida en les activitats bàsiques de la vida diària per aquestes persones amb necessitats de suport extens.

El cas que us exposarem és una mostra pràctica i reeixida d'un canvi de paradigma, d'una nova forma d'atenció de les persones amb discapacitat intel·lectual (DI)⁹ que, partint d'entendre que la discapacitat intel·lectual és una discrepància entre les demandes de l'entorn i les capacitats adaptatives i funcionals de la persona (un concepte desafectat de la visió arcaica de la discapacitat, molt d'acord amb una aproximació simplement descriptiva sobre què li passa a una persona amb discapacitat intel·lectual: un desajustament entre la demanda de l'entorn i la resposta de la persona).

Partint d'aquesta manera d'entendre la discapacitat intel·lectual, s'apliquen suports personalitzats que permeten reduir aquesta discrepància i, alhora, potenciar els punts forts o habilitats. Aquesta és la teoria: la voluntat d'expressar una verdadera aposta cap a un model que busca, de forma activa, la qualitat de vida de persones constantment canviant en entorns que també canvien, i que entén el suports com una eina al servei de la persona per afavorir les seves fites.

Mirant-ho així, aconseguim evidenciar les mancances dels models aplicats fins ara en els que la persona s'ha d'adaptar al recurs. I quins preceptes hi ha implícits en aquest model? Primer de tot, suposa la homogeneïtat de la població amb discapacitat intel·lectual. Però, no tots som iguals ni tenim les mateixes necessitats. Les persones amb discapacitat intel·lectual, tampoc. Posant a tots els usuaris al mateix sac, es rendibilitza menys el recurs i fa que alguns usuaris (persones usuàries) no puguin desenvolupar òptimament determinats processos vitals.

En concret, la nostra història, es desenvolupa mobilitzant tres recursos diferents: un Centre Ocupacional, una Llar Residència i una

9.- *Ens basem en la definició de discapacitat intel·lectual de l'Associació americana de retard mental (AAMR), 2002: "El retard mental és una discapacitat caracteritzada per limitacions significatives en el funcionament intel·lectual i la conducta adaptativa tal com s'ha manifestat en habilitats pràctiques, socials i conceptuals. Comença abans dels 18 anys (període de desenvolupament) Té múltiples dimensions i es veu positivament afectat pels suports individualitzats. És un reflex del nivell d'ajustament entre les capacitats de la persona i l'estructura i expectatives del seu entorn".*

Residència de persones amb DI i trastorn mental i/o de la conducta. Tres recursos que comparteixen equip i model tècnic.

Des d'un bon principi, l'equip tècnic de la Residència Can Font va treballar per tal que, en la mesura d'allò possible, les persones ateses a la Residència poguessin millorar i arribar a poder accedir a altres recursos amb menys intensitat de suport.

Quan fos el moment de fer el salt, també haurien de tenir un acompanyament tècnic especialitzat durant un temps d'adaptació. Per això es va plantejar la possibilitat que l'equip tècnic, format per la direcció, el psicòleg i la infermera de Can Font, compartís les seves responsabilitats entre els diferents dispositius de la Fundació Privada Astres, garantint així, l'èxit de l'adaptació d'aquestes persones.

L'equació personalitzada

Aquest model permet que les persones participin de diferents intensitats de suport, en funció de les seves necessitats d'atenció. Això garanteix que, quan aquella "discrepància" amb les demandes de l'entorn és més laxa, la persona usuària tingui més possibilitats d'optar a un recurs amb menys intensitat de suport que fins aleshores requeria pel trastorn de conducta. És a dir, el que s'aconsegueix és que la persona usuària usi (disculpeu la redundància) el recurs més adient en el seu moment vital, posant entre parèntesi la teva etiqueta.

Per tant, aquest marc és un suport continu i progressivament adaptable, i, òbviament, compta amb un acompanyament tècnic en el procés de canvi d'intensitat de suport. A més, permet aplicar una forma d'intervenir més homogènia, en relació a un mateix model teòric, mateixos principis i valors.

En definitiva, el valor afegit d'aquest model és que es tracta d'una autèntica transformació organitzativa dirigida a millorar la qualitat de vida de les persones amb discapacitat intel·lectual.

Així doncs, el model parteix d'una visió més positiva de les possibilitats de les persones amb discapacitat, sense perdre mai de vista la preocupació per la qualitat de vida dels seus protagonistes ni l'avaluació centrada en els resultats. Ens aproxima, a més, a la discapacitat no des de les categories, sinó des de les capacitats que possibiliten la seva quotidianitat i les necessitats de suport que tenen. Tot plegat, des d'una perspectiva relacional, ecològica, si volem: no estem sols, som en funció dels altres, som el resultat de la interacció amb el nostre entorn. Com diria Gasset "*Jo sóc jo i les meves circumstàncies*".

Un model que, finalment s'articula al voltant de tres conceptes, replantejats: Discapacitat intel·lectual, Qualitat de vida¹⁰ i Suport conductual positiu¹¹. En altres paraules, aquest model torna a pensar aquests eixos, tenint en compte paràmetres que s'obviaven en la visió anterior, com ara els dominis del benestar i la seva variabilitat (què cal que estigui bé per estar bé: les emocions, les relacions, la salut, etc.), el context personal (el lloc on ens desenvolupem, és com la terra per la planta, amb els nutrients necessaris pot promoure i millorar la seva frondositat), el recorregut de vida, les prioritats i valors de cadascú, la manera de viure i comunicar el que ens passa, el concepte que tenim de nosaltres mateixos, el control que tenim sobre les nostres accions i un llarg etcètera.

Val a dir, però, que no vam pas oblidar els riscos que podien suposar per aquestes persones els canvis d'intensitats de suport sense un acompanyament o suport específic en aquest procés tan significatiu per les seves vides. Per això la presència de l'equip tècnic de Can Font va esdevenir clau en aquest impàs, ja que atenia aquestes

10.- Fem referència al concepte de *Qualitat de vida* de Shalock (2000) "*La qualitat de vida és un concepte que mostra les condicions de vida desitjades per una persona relatives a les vuit dimensions troncales de la seva vida: benestar emocional, relacions interpersonals, benestar material, desenvolupament personal, benestar físic, autodeterminació, inclusió social i drets*".

11.- Suport Conductual Positiu. És un conjunt de procediments i tècniques destinades a canviar l'entorn de la persona per fer que la conducta alternativa socialment adequada sigui més eficaç. Es treballa amb els trastorns de conducta o conductes desafiantes des d'una vessant preventiva, afavorint l'aparició de conductes positives i establint una sèrie d'intervencions per identificar la funcionalitat de la conducta problemàtica, les circumstàncies que la mantenen i l'entorn en què es desenvolupen, per tal de fer intervencions més efectives.

persones durant els darrers anys, amb la complicitat, el coneixement i la tranquil·litat que això suposava per ambdues parts. Tot seguit, i de la mà d'una de les persones que ha utilitzat aquest model de suports múltiples, seguirem el seu recorregut vital fins la situació actual que creiem que, a tall d'exemple, és la veritable història.

La Maria, de la UHEDI¹² a la vida autònoma

Us presentem a la Maria, una dona de 30 anys amb una discapacitat intel·lectual lleu i trastorn de conducta, incapacitada parcialment i amb la curatela d'una fundació tutelar.

El febrer del 2011 ingressa a la UHEDI. 4 mesos després, es valora que la Maria ja no presenta una patologia que justifiqui la seva continuïtat a la unitat hospitalària, però que tornar a casa podria generar que aquesta reaparegués.

Es reuneix el Grup d'Estudi i Derivació¹³ (GED), es consulta a la pròpia Maria i a la família i es consensua que la Residència Can Font és el recurs més adequat per ella. Tot seguit, s'inicien els tràmits.

A principis d'estiu de 2011 entra a Can Font, on s'hi estarà fins el gener de l'any següent. Durant la seva estada, segueix un programa personalitzat d'activitats, d'ajustament personal, oci i lleure, rep visites mensuals de l'equip tècnic (psiquiatria, psicòleg, infermera, etc). Equip que realitza un treball paral·lel amb la família, amb reunions de seguiment i participació en el grup de suport a les famílies.

El gener del 2012 la Maria no presenta problemes de conducta que li limitin l'accés i participació de la comunitat, ni conductes que posin en perill la seva integritat ni la d'altres.

12.- Unitat Hospitalària Especialitzada amb Discapacitat Intel·lectual

13.- L'accés a la Unitat d'Hospitalització Especialitzada per a persones amb Discapacitat intel·lectual i Malaltia Mental i/o trastorns de conducta (UHE-DI), és regulat pel Grup d'Estudi i Derivació (GED) de la zona, amb derivació del SESM-DI (Servei Especialitzat en Salut Mental per a Discapacitats Intel·lectuals) i depèn de la situació clínica de cada pacient i de la disponibilitat de llits, seguint els protocols de gestió de la demanda d'ingrés i de gestió de la llista d'espera.

La seva actitud és col·laboradora i segueix de forma molt activa la dinàmica d'activitats programades, així com els tractaments establerts. S'ha restablert la relació amb la seva família i, en especial, amb el seu fill, podent tornar a assumir responsabilitats com a mare.

Entre les seves demandes hi figura la de poder gaudir d'un recurs que li permeti tenir un funcionament més autònom, tant a nivell intern com a nivell comunitari.

Es realitzen reunions de coordinació i treball col·laboratiu entre els diferents agents intervinents i amb l'activa participació de la Maria i la seva família i es valora la possibilitat de reduir la intensitat de suport i accedir a la Llar residència i al Centre Ocupacional de la Fundació Astres a Santa Coloma de Farners. S'entén el canvi de suport com una continuïtat del seu pla d'intervenció per tal de poder continuar assolint els objectius establerts per la Maria en base a l'autonomia i a la qualitat de vida.

Actualment, la Maria està adquirint nous coneixements i formació especialitzada que li permetrà poder treballar en un CET i així disposar de plaça en un pis pont.

Tots els caps de setmana i períodes de vacances, se'n torna a casa amb el seu fill. Fan vida junts, convertint aquest moment en el punt més feliçment distant del principi del trajecte.

Llars que són camins

*Llar Residència Sant Ponç*¹⁴ i *Pis Pont*¹⁵

Un pont entre dos terres

La necessitat humana de creuar rius i petits rierols va ser el punt de partida de la història dels ponts. La tècnica ha passat des d'un arbre caigut o senzilla llosa fins a grans ponts penjants que fan diversos quilòmetres, i que creuen grans distàncies.

Prenem aquest símbol per explicar el següent cas. Un pont com l'estructura que serveix per unir distàncies separades naturalment o per les circumstàncies (això, tan se val) i que alhora és la imatge d'una manera de fer, d'un tarannà, a la nostra entitat: l'eina dels pisos pont, com a estructura exemplificant de la nostra "tecnologia" en el camp social.

Us presentem els Pisos Pont, nom que neix del projecte d'itinerari que la Fundació Astres ofereix a nivell d'habitatge per a persones que necessiten un suport intermitent per a la vida autònoma: Un lloc entre la vida en una institució (llar residència) i la vida totalment autònoma (habitatge propi).

A instàncies de la realitat de moltes persones usuàries, es va detectar que n'hi havia que necessitaven un tipus de suport que no precisava d'intervenció de professionals de manera permanent i continuada. Tanmateix, un suport puntual a la pròpia llar no els hi hauria estat suficient. D'aquí va sorgir el projecte de pisos pont, un projecte que dóna atenció a persones amb necessitat intermitent.

14.- La Llar-Residència Sant Ponç és un recurs residencial mixt gestionat per la Fundació Astres, amb capacitat per a 14 persones. Atén persones adultes amb discapacitat intel·lectual que presenten necessitats de suport intermitent, limitat o extens i que tenen una ocupació diürna. Estem ubicats en un pis al barri de Sant Ponç, concretament ocupem tres baixos, en un entorn comunitari per tal d'assegurar la integració social de les persones a les quals atenem.

15.- És un recurs que permet a persones amb un nivell de suport intermitent rebre l'acompanyament de professionals en l'adquisició d'un nivell d'autonomia adequat, que els permeti, en un futur, viure en el seu propi domicili. Acull un màx. de 4 persones amb discapacitat intel·lectual.

Un projecte, estirant de la metàfora dels ponts, com les cases del ponte Vecchio a Florència al cim de l'Arno però alhora tocant les dues ribes de la ciutat.

La Llar Residència Sant Ponç

L'any 1997 neix la Llar-Residència Sant Ponç, un recurs que atén a persones majors d'edat amb discapacitat intel·lectual que s'ofereix com una alternativa residencial als joves ex tutelats amb discapacitat i es treballa perquè les persones ateses assoleixin el màxim grau d'autonomia i participació en la vida social de la ciutat.

En aquells moments, la llar esdevé un servei finalista per molts joves, ja que tot i assolir un bon grau d'autonomia, no disposaven d'un servei posterior on anar a viure abans de fer el pas de viure de forma totalment autònoma.

Atenent aquesta necessitat, deu anys més tard neix el primer pis pont. El pis pont, pel seu disseny i característiques, facilita poder tenir una vida més autònoma i normalitzada, no havent de compartir vida amb un nombre excessiu de persones, rebent una atenció més individualitzada i personalitzada, a l'hora disposar d'un major grau d'intimitat personal. Els pisos pont són la continuació del camí que pot començar en una llar residència.

Clima familiar, atenció integral i autonomia

Des dels pisos pont s'ofereix un suport que es vol temporal i no finalista, si més no, en part. Que la crossa esdevingui bastó dependrà de les necessitats i la naturalesa de la persona no del fet que la intervenció del professional es faci imprescindible i necessària in aeternum.

El pensament de fons és aquest: que la intervenció sigui cada

vegada menys necessària, tot garantint la supervisió en els moments que calgui. El suport s'entén com la retirada progressiva de la intervenció i la presència de la supervisió mentre es camina cap a la pròpia autonomia.

Com ho fem? Escoltant activament, aconsellant amb claredat quan la tria ha de ser seva, indicant oportunament quan cal. Per fer-ho posem en joc l'acompanyament en la gestió emocional (gestionar les emocions, és tan o més important que gestionar el moneder!) i la flexibilitat pel que fa a l'adaptació de les directrius que se'ls dóna alhora de gestionar millor la seva quotidianitat (la gestió econòmica, mèdica, administrativa, etc). En definitiva, esdevenim un servei de suport a la llar i a tot el que viure i gestionar una vida autònoma suposa.

Els pisos tenen una capacitat màxima de quatre persones i s'hi treballa en coordinació amb d'altres serveis de la Fundació Astres que tenen com a objectiu la inserció laboral o la formació prelaboral per a les persones que encara no compten amb les habilitats laborals necessàries per integrar-se en empresa ordinària.

Des dels Pisos Pont es promou l'atenció integral, la independència de les persones i es treballa per tal d'augmentar el nivell de qualitat de vida a través d'un programa de vida personal d'habitatge i de comunitat. I és que l'objectiu principal dels pisos pont és poder oferir un servei prou flexible per tal d'adaptar-se a les necessitats de cada persona usuària. No oblidem que els nivells d'autonomia no són homogenis, per tant, l'estada de cada persona al servei tampoc ho és.

En definitiva, els pisos tenen la vista posada a l'horitzó de l'emancipació de les persones amb discapacitat intel·lectual. Així, treballem perquè prenguin responsabilitats i hàbits que promoguin poder viure de forma normalitzada en un pis, sense supervisió constant d'un equip de professionals, creant un ambient familiar i normalitzador.

“Escolto a tothom, decideixo jo”

Esperem que el pis pont no sigui un servei finalista ans el contrari, que sigui un pont d'accés a viure de forma totalment autònoma amb un mínim de garanties, per tal que el major nombre possible de persones usuàries puguin deixar el pis quan hagin adquirit les competències i hàbits necessaris per a poder desenvolupar-se per si sols.

El projecte augmenta la qualitat de vida de les persones ateses i aposta pel dret que tenen totes les persones amb discapacitat intel·lectual de viure la seva vida en societat com fem tots i cadascun de nosaltres. Perquè l'autonomia també és això: Escoltar a tothom, saber del valor i el lloc per cada cosa i, finalment, prendre les pròpies decisions. Com molt bé ens va dir una persona usuària dels Pisos Pont: *“Escolto a tothom, decideixo jo”*.

Descobrint la pròpia dignitat, Fem possible el canvi

Servei de suport a l'autonomia a la pròpia llar ¹⁶

Un llençol que pesa més que el plom

Com un llençol que cobreix un moble d'aquells que tenim desats a les golfes. O a les cases abandonades. Aquesta és la barrera amb què es troben les persones de qui us parlarem a continuació. Una barrera que, a priori, no sembla que hagi de costar gaire de salvar o d'enretirar.

Què costa treure un llençol que cobreix un moble? Quin esforç suposa? Per algunes persones suposa un esforç tan gran que sembla irrealitzable. Tant com moure una muntanya. Per fer-ho potser li caldrà ajuda. Per fer-ho però, no n'hi haurà prou que empenyem al seu costat, unint forces. Caldrà que li mostrem, la manera com es mouen els llençols que pesen com muntanyes.

I com es mouen els llençols que pesen com muntanyes? Doncs de la mateixa manera que es mouen totes les coses que no podem moure amb la força del llom o dels braços, amb un punt de recolzament. Ja ho deia Arquímedes *“Doneu-me un punt de recolzament i mouré el món”*. Doncs bé, el món que han de moure aquestes persones pesa moltíssim, però no pesa tant si saben com fer-ho, si tenen la palanca i saben que tenen un punt de recolzament.

Però què cobreix aquest llençol que pesa més que el plom? Què és aquesta cosa que cal descobrir? Per què? Allò que cobreix aquest llençol és la dignitat de la pròpia persona, la palanca universal, la peça clau que s'està a les golfes d'algunes persones i que cal portar

16.- El Programa de suport a l'autonomia de la pròpia llar s'adreça a persones amb discapacitat física, psíquica i/o problemàtica social derivada de malaltia mental que volen viure soles, en parella o amb altres persones, i que necessitin suport personal per al desenvolupament d'una vida autònoma .

a la superfície perquè és gràcies al descobriment de la pròpia dignitat, al seu desempolsament de l'oblit i la desídia, que es fa possible canviar realitats encallades, dinàmiques negatives o simplement, vides que estan a només a un petit pas de l'autonomia.

L'exigència de fer de la vida, una feina ben feta

De l'autonomia, eix fonamental de la vida de qualsevol persona, en parlarem abastament. Ara bé, aquí ens agradaria posar l'èmfasi en un altre concepte molt lligat a aquest, sense la relació amb el qual no s'entendria què és l'autonomia: la noció de responsabilitat.

El que intentem transmetre és que a totes les persones ateses se'ls presenta, essencialment, la necessitat que visquin amb i per la seva pròpia dignitat, condició necessària per una vida autònoma i plena. Com ho podem aconseguir? Desplegant el coneixement i les capacitats per assolir uns resultats en pro del propi desenvolupament, amb responsabilitat i consciència vers un mateix i vers els altres. Així d'entrada, és fàcil de dir, oi?

Vegem com n'és de bonic, difícil, complex i satisfactori d'acomplir a través de la nostra intervenció i de l'esforç de totes aquestes persones que lluiten dia a dia per la seva autonomia, per moure la muntanya sense oblidar que poden comptar amb una palanca.

Qui l'ha de moure són elles. Així que centrem la nostra planificació en la persona, en la possibilitat que, en tot moment, sigui ella qui decideixi els seus propis objectius i com els vol assolir: L'essència d'aquest servei és l'acompanyament en aquest procés, mostrant, suggerint i respectant allò pel que vetllem: que l'acompliment de la seva voluntat faci sistema amb la seva autonomia i responsabilitat vers un mateix i vers la societat. I és que considerem la persona com un TOT (posem en marxa el model biopsicosocial¹⁷) i treballem

17.- Aquest model és el que entén la salut (mental) en termes d'una combinació de factors biològics, psicològics i socials. Contrasta amb el model reduccionista tradicional, que l'entén com quelcom únicament biològic que suggereix que cada procés de la malaltia pot ser explicat

tenint en compte el sistema en què es mou i es desenvolupa la persona (model sistèmic¹⁸).

Un tàndem reeixit

Una de les claus de l'èxit de tot el funcionament, és el fet que les persones que atensem reben el suport no només per part d'un sol educador, sinó que són ateses per parelles educatives. D'aquesta manera, aconseguim millorar exponencialment no només la qualitat de la intervenció, sinó la vivència també per part dels professionals d'un dia a dia que, pedalant sols, faria molta més pujada.

La decisió de treballar d'aquesta manera és fruit de l'observació i l'experiència: vèiem que es creaven relacions de dependència amb les persones usuàries, ja que associaven el servei amb una sola persona; observàvem, a més, que els professionals tenien una manca de feedback, ja que la reunió d'equip era l'únic espai de què disposaven per compartir informació i vivències i el temps no era suficient per supervisar cada cas. Treballar individualment no permetia compartir situacions i dubtes amb un altre professional i això podia repercutir en la seva eficàcia.

D'aquesta manera, quan es creen les parelles educatives tot això millora considerablement ja que les persones ateses perceben als i les professionals com a part d'un equip i millora la fluïdesa, ja que es pacten els mateixos criteris i objectius i això dóna un ordre i una estructura a la persona usuària, alhora que els i les professionals se senten recolzats i comparteixen experiències i acords decidits amb la persona i així es crea un tàndem professional.

en termes d'una desviació de la funció normal subjacent, com un agent patògen, genètic o anormalitat del desenvolupament

18.- Un enfocament sistèmic preveu la connexió entre els individus i el context: tant l'immediat, familiar, educatiu, entre iguals, com el més ampli i genèric, social, polític, religiós, cultural, etc., tenint en compte les seves interaccions recíproques en un constant feedback de comunicació. Aquesta metodologia, en contraposició a la reduccionista, afavoreix una visió integradora dels fenòmens, capaç de relacionar circularment les parts i de substituir els conceptes que parlen en termes positivistes (sumar paràmetres) per aquells que parlen de "totalitat". Aquesta visió, també anomenada ecològica, permet veure com el grup (família, centre, alumnes, etc.) no s'adapta a un ambient donat sinó que coevoluciona amb l'ambient.

Aquest tàndem professional estableix objectius de treball de forma participada amb la persona atesa que es revisen en qualsevol moment, quan es cregui necessari, ja sigui de forma interna com amb la resta d'agents de la xarxa.

Els tàndems professionals, a més, desenvolupen un dels elements més importants a l'hora de fer perdurables i saludables les parelles així com el seguiment i l'atenció: una bona comunicació. Es registren les activitats, dificultats, impressions, intervencions, problemàtiques,... i això esdevé el Diari de Camp, una eina de comunicació i registre, amb valor informatiu i documental.

A més d'aquest diari de camp, proper i adaptat al criteri del tàndem professional, s'usen diferents registres com el Pla d'Atenció personal anual, l'Avaluació semestral i els indicadors mensuals

Feedback d'equip i de xarxa

En els acompanyaments es realitzen diferents tipus de tasques: des de cuinar, comprar, netejar o altres tasques de cura de la llar; fins a anar a caminar, buscar informació de cursos, fer gestions o, senzillament, escoltar.

Hem observat que, a banda d'adquirir seguretat perquè aprenen a realitzar aquestes tasques, el fet d'anar a casa seva a tocar el timbre, d'estar al seu costat escoltant activament com li van les coses, de mirar-los als ulls sense pensar que davant hi tenim un malalt sinó una persona... Tot això ajuda a produir canvis substancialment positius en la seva vida.

Des del nostre servei, intentem que no aprendre de memòria el diagnòstic que no sigui allò que ho marca tot, i establir un contacte amb la persona net d'etiquetes. I ho podem fer perquè ja tenim al costat qui té molt present els diagnòstics dels pacients, la Xarxa de Salut Mental, i per tant, la nostra funció pot ser una altra de ben diferent i que s'hi complementa a la perfecció.

Aquest punt, és un altre element que ha donat molta consistència al servei ha estat la millora contínua en les coordinacions. Ja que les persones usuàries veuen amb molta claredat que treballem conjuntament amb la Xarxa de Salut Mental i ens veuen com a part d'un mateix equip que aposta per millorar la seva qualitat de vida.

A més, un altre ingredient per la consistència de la nostra tasca és la millora i reflexió contínua que realitza tot l'equip de la seva feina; en cada reunió es dedica un espai a compartir les oportunitats de millora que s'han generat al llarg de la setmana. Fem intravisions ¹⁹ i supervisions. I és que no podem entendre la nostra tasca sense una reflexió contínua sobre la feina que s'està realitzant.

19.- La intravisió es conceptualitza com un espai de reflexió de la pràctica professional, d'assessorament i suport entre professionals d'un mateix equip, des d'una relació d'horitzontalitat, per posar en comú el sentir de l'equip, per escoltar i ser escoltats. I així identificar els punts fort i febles, donar feedback als diferents equips i suggerir noves propostes adaptades a cada equip.

La Duna en dansa

Residència La Duna ²⁰

Fem ballar les emocions

On són els sentiments? En un lloc? En un moment? Si d'alguna cosa ens serveixen les diferents arts és per poder transmetre'ls, independentment d'on siguin, de si en sabem o no (d'expressar-los, de contenir-los, d'explorar-los o de fer-los explotar, perquè no?).

Les arts més dinàmiques, aquelles que en la classificació clàssica de les arts en diuen espai temporals (la dansa, el teatre, etc), a més de ser un canal pel torrent dels sentiments, són un indicador de qualitat de vida. Fem servir el cos d'una determinada manera per comunicar sentiments, emocions, convertint-nos en una altra persona o, en el que encara és més difícil, fent de nosaltres mateixos, sense aturador.

El moviment s'usa, des de diferents models teòrics (biodansa, art teràpia, musicoteràpia, arts creatives en psicoteràpia), com a un procés de promoure la integració emocional, cognitiva i física de les persones. El vehicle creatiu és la dansa i el moviment, mitjans de comunicació no verbals molt potents que són de gran ajuda en les intervencions específiques amb persones que presenten dificultats de caràcter verbal, de comunicació, discapacitats, etc.

En definitiva i el que és més important, a tothom li costa expressar les emocions amb claredat, però no a tothom li costa expressar-les amb autenticitat.

20.- Servei d'acolliment residencial amb caràcter permanent o temporal, però substitutori de la llar, que ofereix atenció integral a les activitats bàsiques de la vida diària per a persones amb discapacitat intel·lectual i trastorn de conducta amb necessitats de suport extens. Té per objecte la facilitació d'un entorn substitutiu de la llar, adequat i adaptat a les necessitats de les persones usuàries, en el qual es pugui potenciar el desenvolupament autònom de les aptituds bàsiques instrumentals i de la vida diària, prestant especial atenció al tractament dels trastorns de conducta. És a dir, ofereix atenció especialitzada per millorar la qualitat de vida i, sempre que sigui possible, per retornar al medi comunitari habitual on la seva intensitat de suport no sigui tant elevada ni especialitzada.

Aquí rau el paper de l'art, no tant que s'entengui el contingut del missatge que volem transmetre (si és que se'n vol transmetre algun) sinó que allò que volem dir sigui veraç, que faci vibrar. A ningú se li encomana el moviment d'una bola de billar o d'una peça d'escaics. Però sí el ritme d'un ballarí que segueix els batecs d'una música o la tristesa que emana de les llàgrimes d'un personatge d'una pel·lícula o d'una obra de teatre.

A banda d'això, moltes de les emocions, sentiments i vivències de les persones queden reflectides al cos. Acompanyar des del moviment i la seva expressió és una via de comunicació molt positiva per a tothom i també per a les persones amb discapacitat, degut a les dificultats que poden tenir per expressar-se mitjançant la paraula o el moviment. A més, val a dir que existeixen evidències de l'eficàcia de la dansa/teatre sobre diferents malalties i trastorns psicològics.

Nosaltres ens centrarem en la dansa. En com ens ha anat de bé poder participar de les bondats d'aquest art a través del Festival Internacional de Deltebre Dansa.

Deltebre Dansa. Així doncs: ballem!

El Festival Internacional de Deltebre Dansa és un festival que es celebra a la localitat de Deltebre des de l'any 2004. Es tracta d'un esdeveniment únic que, durant dues setmanes, reuneix ballarins, actors i artistes de circ amb formació d'alt nivell de tot el món i els posa en contacte amb professors de reconegut prestigi internacional.

Des de l'any 2013, la Residència La Duna de la Fundació Astres participa activament en aquest festival internacional, preparant i oferint un espectacle: el 2013, participa a l'espectacle final amb persones aficionades a l'art de la pròpia comunitat i el 2014, amb professionals de la dansa per a mostrar-ho a la comunitat utilitzant dos llenguatges universals: el moviment del cos i les emocions.

L'experiència de La Duna al Festival, comença l'any 2013. Aquell any el Festival té pensat realitzar un espectacle de dansa en què hi participin persones amb discapacitat i a la Residència La Duna hi viuen, com en molts altres indrets, persones per a les quals ballar és un plaer i per a qui les arts escèniques són tota una passió. Aprofitant l'avinentsa, la directora de La Duna es posa en contacte amb l'organització del Festival per veure si és possible la col·laboració.

Es concerta una trobada amb l'organització del festival per saber-ne més: els quis, els quès i els coms. Els expliquem la tipologia d'usuaris de La Duna i els membres de l'organització ens expliquen en què consisteix l'espectacle "*Comunicant*" i qui voldrien que hi participés.

Amb tota la informació, es planteja aquesta possibilitat a la reunió d'equip educatiu i després a través de l'assemblea s'informa a totes les persones usuàries de la possibilitat de participar en aquest taller-espectacle i es pacta que el primer dia hi assistirem tots, per tenir l'oportunitat de veure què es fa i com és, i a partir d'aquí cadascú decidirà si hi vol participar la resta de dies o no.

En tenim ganes, ens fa il·lusió, ho volem fer. Ens inscrivim.

* * *

En la nostra primera participació al Festival, en la seva 9a edició. Tota la residència La Duna, persones usuàries i professionals, es va desplaçar al Centre Cívic de Deltebre on es realitzava el taller on ens vam trobar amb moltes altres persones que també realitzarien el taller: joves i grans, homes i dones, alumnes i professors. Les persones usuàries que van voler hi van participar.

Ja des del primer moment, les sinèrgies i interessos comuns, van facilitar el desenvolupament de l'activitat, mostrant molta sensibilitat cap als interessos i necessitats dels nostres participants.

Testimoni d'una petita revolució

Quan va acabar la 9a edició del Festival, l'Albert Vidal, membre de l'organització, es va posar en contacte amb la Residència La Duna per proposar-nos fer unes entrevistes pel documental “*La petita revolució*”, i hi vam participar. Aquest documental parteix de les experiències de diferents persones arran del seu pas pel festival per introduir reflexions que acaben essent extrapolables a molts els àmbits de la nostra vida.

Una vegada finalitzat, ens van convidar a la primera projecció del documental a la plaça de l'Ajuntament de Deltebre on hi vam assistir tots: professionals, familiars, les persones ateses i amics i coneguts de Residència La Duna.

L'any següent, i després de les bones sensacions que ens va deixar la participació al Deltebre Dansa, ens hi vam engrescar de nou. Durant una setmana construïm i assagem l'espectacle que farem. Ho fem des de i amb les habilitats i creacions dels participants de la Duna i amb el guiatge i consells de la Núria Sotelo, una de les professores que havíem conegut en l'edició anterior; el suport de professionals de la dansa d'altres països i de dues persones de la comunitat. A més, també comptem amb la visió de Roberto Magro, director de l'espectacle.

L'últim dia hi ha l'espectacle final. Aquesta vegada, es fa dins una carpa de circ situada al pati exterior del Centre Cívic de Deltebre, i hi convidem a totes les famílies de les persones residents de La Duna.

Què hem aconseguit, ballant?

- Promoure el contacte social, creant un espai de comunicació i aprenentatge conjunt amb la societat.
- Sensibilitzar socialment envers les persones amb discapacitat, trencant pors i estigmes: fer-nos visibles, sense complexos.
- Desenvolupar les habilitats artístiques relacionades amb el ball, amb tots els beneficis que aquestes comporten:

- Un major grau de socialització, creativitat i sensibilitat.
- Millorar l'autoestima i fer prendre en valor la imatge personal.
- Donar eines per a expressar els sentiments.
- Conèixer el lloc on vivim.
- Posar-nos en forma d'una manera divertida.
- Millorar algunes habilitats cognitives (atenció, concentració i memòria).
- Relaxació i alliberació de tensions (control muscular).
- Desenvolupar la capacitat de crear relacions socials estables i de confiança
- Passar-ho bé!!!

En definitiva, la dansa permet expressar al cos el que no està dit, fins i tot, el que s'ha oblidat. És una oportunitat d'explorar els nostres cossos, d'expressar la nostra personalitat, de descobrir diferents capacitats de moviment i de reforçar la connexió entre cos i ment. La dansa és una expressió genuïna i autèntica a través del cos. És una eina que té un gran impacte en la salut, en el benestar a nivell físic, mental i emocional en totes les poblacions i edats.

Que si ho considerem una experiència d'èxit? Que si ho tornàrem a repetir? Una i mil vegades, SÍ!

Aquesta és casa teva

ICIF²¹ de Barcelona

La Fundació Infància i Família acompanya a les famílies que realitzen acolliments i als infants acollits des de que es plantegen iniciar el projecte de l'acolliment fins que finalitza. A través d'aquests seguiments, es viuen experiències úniques, de mil colors diferents, però sempre emocionalment intenses. Totes les famílies viuen històries apassionants, però aquí n'explicarem una, de la mà dels seus protagonistes adults, els acollidors.

Parlarem de la història de l'acolliment del Lluç.

Temps d'acollir en família

Abans d'endinsar-nos en el recorregut que ha viscut en Lluç en els seus primers anys de vida, ens agradaria aturar-nos en el concepte de l'acolliment, entès com una mesura de protecció a la infància en risc. La família que acull realitza un gest altruista i desinteressat que té com a objectiu proporcionar un entorn familiar i tot el que això implica (afecte, atenció individualitzada, nous models i referents familiars, etc.) a un infant que ho necessita durant un temps determinat.

L'acollida és sempre una situació temporal. Sempre que sigui possible, la família d'origen manté una relació amb l'infant, a través de visites i sortides que, quan cal, són supervisades per professionals. Mentrestant la família d'origen ha de treballar sobre un pla de millora personal, amb el suport que ofereixen els professionals corresponents, per tal de poder tornar a ocupar-se del seu fill.

21.- ICIF: Institució Col·laboradora d'Integració Familiar. Servei d'atenció a l'acolliment en família aliena.

L'acolliment es planteja doncs per tal que els infants visquin en un entorn familiar estable durant el procés de millora de la seva família biològica. Tots els infants tenen dret a viure en un entorn familiar sa i amb uns referents estables. Per tant, l'acolliment ofereix a l'infant uns models positius d'educació, afectivitat i comunicació amb la finalitat que es pugui desenvolupar psicològicament i emocionalment de forma segura i estable, creant vincles afectius sans.

Els de sucre

Ser de sucre és una expressió que es va inventar algun dia un nen més gran a l'hora de deixar jugar algun nen més petit a un joc d'equip al pati. No heu sentit mai a dir "*Ell juga però és de sucre*"? Ser de sucre volia dir, participar de la dinàmica del joc però de forma dolça, protegida. Si es jugava a futbol, per exemple, intentar no entrar durament al petit jugador. Si es jugava a matar, procurar que cap cop de pilota li fes mal en tocar-lo.

Es tractava que el petit de la colla jugués, que no es quedés sense jugar. Així n'és d'important el joc. Així n'és d'important ser tingut en compte, no quedar-se a un costat, i, alhora aprendre les regles del joc sense la duresa que suposa estar sol en una partida que, a no ser per aquest dolç embolcallament, els arrabassaria. Hi haurà un dia però, que aquest infant deixarà de ser de sucre, havent jugat el partit, havent après a guanyar i a perdre, a seguir unes regles, formant part d'un equip.

Això és una mica el que passa quan un infant o jove entra en la dinàmica d'acolliment: No perd partit. Continua estant en un entorn familiar per desenvolupar-se i créixer com ho hauria fet amb la seva pròpia família. Però és un entorn que el capacita per jugar, comprèn el seu moment i li ofereix la possibilitat de compartir aquest trosset de vida. Així doncs, l'acolliment familiar, en família aliena, permet a aquest infants gaudir del dret de viure en família. De sucre sí, però per deixar de ser-ho.

Escollir una família, Acompanyar en l'encaix en una nova llar

El procés que va de la decisió ferma d'acollir, fins que l'infant o jove arriba a casa és llarg. Prèviament, la decisió d'acollir ha de venir del diàleg i del convenciment de tots els membres de la família acollidora. S'ha de prendre tot el temps que calgui per a aquests procés de reflexió i consens familiars.

Quan una família té la voluntat d'acollir un infant, des de la nostra ICIF l'informem i seguim un procediment per tal de valorar la seva idoneïtat i participar d'un procés formatiu i d'acompanyament per part dels nostres professionals. Quan hi ha un infant que necessita ser acollit, es valora d'entre les famílies acollidores disponibles quina encaixa millor segons les característiques d'uns i els altres.

Un cop s'ha constituït l'acolliment tant la família acollidora com l'infant, reben en tot moment el nostre acompanyament i suport directe. Per tal de realitzar un òptim seguiment del procés realitzem un treball en xarxa i col·laboratiu entre els diferents agents socials i comunitaris que intervenen en el procés.

Pel que fa als contactes de l'infant acollit amb la seva família biològica, la nostra entitat s'encarrega també d'acompanyar-lo a aquestes trobades. En el procés de seguiment s'estableix un contacte sovintejat amb la llar acollidora i quan arriba el moment, els professionals acompanyen a l'infant i a la família en el procés de comiat i d'elaboració del dol que aquest moment suposa.

Fins ara, mare!

En Lluc va viure amb la seva mare, la Judith, els quatre primers anys de la seva vida, canviant constantment de pis, convivint amb diferents amics o parelles sentimentals de la seva mare i duent un estil de vida caòtic.

Ella tenia dificultats per a desenvolupar el seu rol matern i finalment es va adreçar a serveis socials per demanar ajuda i manifestar que no se'n podia fer càrrec.

Per la Judith prendre aquesta decisió no va ser fàcil. Va tenir posicions ambivalents i en moltes ocasions es va tirar enrere. I no va ser fins que es va tornar a quedar embarassada i veure que no superava les seves dificultats que va tornar a demanar ajuda i va permetre que l'equip especialitzat acompanyés a en Lluç a viure una temporada en un centre, ja que cap familiar estava en posició de poder acollir a en Lluç.

El Lluç va estar dos anys vivint al centre, on es va adaptar amb facilitat i es mostrava content. Tot i així, mostrava carències afectives, certs retards en el desenvolupament o algun símptoma de mancances emocionals que preocupaven als professionals que l'atenien: No establia vincles amb els altres sinó que mantenia relacions superficials alhora que tendia a aïllar-se i sovint el veien desconnectat. El Lluç era un nen mogut i dispers: era imprudent en els seus moviments, sovint es posava en situacions de risc i mostrava conductes d'etapes anteriors, com creuar el carrer o menjar objectes perillosos. També patia retard a nivell de la parla i enuresi nocturna tenint ja sis anys. Al centre realitzava teràpia de logopèdia i va aconseguir millores importants en la parla. A nivell psicològic es va acabar valorant que també requeriria d'algun tractament.

Mentrestant, veia setmanalment a la seva mare, als seus oncles i a la seva cosina, passaven el dia junts en una relació lúdica, tot i que sovint els conflictes de relació entre la seva mare i la seva tieta el deixaven amoïnats. Tant el Lluç com la Judith desitjaven viure junts, però la Judith es trobava immersa en el seu procés de millora personal, aprenent a viure en entorns més saludables, allunyant-se de l'estil de vida que duia. Els professionals que coneixien i tractaven amb l'infant, valoraven que necessitava un entorn familiar de seguretat i estabilitat on poder establir vincles afectius sans, que li permetessin un bon desenvolupament psicològic i emocional.

D'aquesta manera, es va cercar una família on es pogués sentir ben acollit, que entengués el procés que estava fent la seva mare i que el pogués acompanyar en aquest camí fins que pogués tornar a viure amb ella.

180 dies abans de tu

Tot seguit, coneixereu l'experiència de la família acollidora en primera persona, des del procés d'espera abans de tenir l'infant acollit, passant per les dificultats i bondats de l'encaix i la convivència, fins a l'adéu, dolç i esperançador

Sempre hem desitjat ser família acollidora. Ens reconeixem necessitats d'estimar i de ser estimats. El desig neix de l'experiència viscuda. La nostra història familiar i personal, Com ens vam conèixer i com vam començar la nostra vida en comú. El llegat de les nostres famílies d'origen, també acollidores. Tots aquests elements ens han impedit viure al marge d'aquesta realitat.

La relació amb el CRAE on havíem treballat, el camí que han fet els nostres germans d'acollida, com des de la pertinença a les nostres famílies han pogut reconstruir els vincles amb les seves famílies biològiques, perdonar i perdonar-se. El fet que els nostres fills biològics arribessin a una edat en què podien entendre el valor d'obrir casa seva i compartir pares, ens va anar empenyent a donar el pas.

El gener de 2012 vam iniciar el procés de validació. Ens posàvem davant d'un tràmit administratiu a superar i ens vam trobar amb el regal de fer un treball que ens va permetre créixer com a matrimoni i guanyar consciència sobre el valor de l'acollida, de la paternitat i de la filiació. El setembre de 2012 ens van fer la proposta d'un acolliment temporal. La previsió indicava que, en un parell d'anys, en Lluç aniria a viure amb la seva mare. La mare d'en Lluç estava seguint totes les indicacions de l'equip especialitzat complia amb les visites quinzenals i tot semblava indicar que arribaria a bon port.

En Lluc + nosaltres

Amb en Lluc a casa experimentem que la nostra vida es dispara extraordinàriament. Un infant que no espera que siguis perfecte sinó que estiguis i que l'esperis, que l'acompanyis i que no el jutgis ni jutgis a la seva família d'origen.

Els nostres fills van entrar en joc de manera sorprenent, des de les estones de gelosia a una relació de gratitud infinita. Ells dos van créixer com a germans i es van unir al Lluc. Però en el dia a dia vam anar descobrint a un infant que tenia el cor en blanc i que per a ell la paraula “*estimar*” estava buida de significat.

Deia que era lleig i tot sovint s'autolesionava. A còpia de dir-li a cau d'orella que era un príncep, que les seves mares l'estimàvem amb bogeria, a còpia d'escriure en una llibreta per comunicar-nos amb la seva mare per explicar-li com anava a l'escola, com portàvem els pipís nocturns, com la teníem present en el nostre dia a dia, a còpia de voler imitar als nostres fills biològics, a còpia de “*tortures de pe-tones*” va anar omplint-se i va començar a vincular-se, a reconèixer la seva doble pertinença (a la nostra família i a la seva mare).

Els dibuixos van agafar color, les llibretes es van anar fent boniques, la seva lletra i els deures van millorar moltíssim. I poc a poc van anar desapareixent els cops als turmells i va deixar de fer-se pipí als vespres. Només des del vincle afectiu i des de la pertinença un pot viure veritablement. En Lluc necessitava d'uns adults que sense substituir a la seva mare l'amanyaguessin i estiguessin sempre de guàrdia, necessitava una abraçada física i incondicional.

En Lluc va sumar en escriuix en la nostra vida i nosaltres vam poder sumar en la seva i en la de seva mare.

Vincles , amor i estabilitat

Tenint en compte que la finalitat de l'acolliment recau en afavorir l'òptim desenvolupament psicològic i emocional dels infants, i

oferir-los la possibilitat de crear vincles afectius sans en un entorn familiar segur i estable; el cas d'en Lluç ens serveix per il·lustrar tots aquests efectes del projecte que ens ocupa.

Després de gaudir de l'experiència de l'acolliment, tant la família com en Lluç ha crescut en molts aspectes de la seva vida. D'entre les millores, cal destacar com en Lluç ha estat capaç d'expressar el seu afecte. Quan el nen va arribar a la família vam observar el pes de les seves mancances a nivell emocional. Després de tres mesos d'acolliment encara mostrava certa dificultat per vincular-se amb la família acollidora. Era un nen que en ocasions no sabia gestionar les seves emocions, tal com ens expressava la seva acollidora.

Quan en Lluç va arribar a la família acollidora expressava els seus malestars de diferents maneres, algunes d'elles, preocupants i que ens feien pensar que en Lluç s'ho passava malament. Tanmateix, després de la seva estada en acolliment va poder abraçar amb estima i amb sentiment. Va vincular-se de manera molt sana i segura als acollidors.

Cal valorar la tasca reparadora i perquè no, terapèutica, de les famílies, acompanyant aquests processos, amb una cosa tan simple i tan complexa alhora com ser-hi. Ser-hi des de l'afecte, la comprensió i la paciència, tot evitant els judicis i les estigmatitzacions.

Val a dir que la família acollidora no va deixar de treballar la vinculació del nen amb la seva mare biològica, l'ajudaren a acceptar-la i a estimar-la tal com és. D'aquesta manera també van ajudar a en Lluç a ser capaç de comprendre i assimilar la seva realitat familiar i millorar la relació amb la seva mare biològica.

Programa d'acompanyament parental a les famílies des del CRAE

CRAE²² Ball de Cavallets ²³

Vincles i talent

Si tenim en compte que l'estada dels infants acollits al CRAE ha de ser una estada temporal i que la nostra funció és complementària a la de la família (no pretén ni suplantar-la, ni ignorar-la), cal obrir-hi clarament línies de treball que acostin el que un dia es va trencar. Amb aquest objectiu, hem pensat i fet realitat amb èxit el projecte "*Programa d'acompanyament parental a les famílies des del CRAE*".

Des dels centres es pot fer molta feina a nivell familiar per la necessitat, proximitat, el vincle i la confiança que s'estableix en la majoria dels casos entre la persona referent i els pares. A més, també hi ha la consciència de la necessitat d'aprofitar aquests vincles i el talent dels professionals per fer intervenció familiar.

La M i el D van ingressar al CRAE Ball de Cavallets el desembre de 2008. L'ingrés d'ambdós germans va ser molt especial pel centre perquè va ser el primer després de l'apertura del CRAE 3 mesos abans.

Provenien d'una família molt desestructurada. La seva mare, la S, d'ètnia gitana, era la més petita de 7 germans, i de petita ja havia estat tutelada per l'Administració, ja que el seu pare maltractava la seva mare i, a més, passava llargs períodes a la presó per ser l'autor de diferents tipus de delictes.

22.- Els Centres Residencial d'Acció Educativa són serveis residencials depenents de la DGAIA que exerceixen la guarda d'infants i joves tutelats per l'administració i que es troben sota la mesura administratives d'acolliment simple en institució. Es tracta d'un recurs temporal fins que deixin de concórrer els elements de risc que van provocar l'ingrés i pugui retornar amb la seva família, bé fins que es trobi una família acollidora, bé perquè disposi de prou recursos personals per iniciar un projecte de vida autònom fora del CRAE.

23.- El CRAE Ball de Cavallets neix a partir del tancament del CRAE La Misericòrdia de Reus i la decisió de l'ordre religiosa que el gestionava de no voler continuar portant la gestió. Atén a 20 infants i joves de 3 a 18 anys. Es troba ubicat a Reus i està en funcionament des de l'any 2008.

L'ambient a casa de la S. no era el més adequat i ella mateixa relata que de la seva infantesa només en té records dolents. Un exemple més que ens relata, als 10 anys va ser violada pel marit d'una germana seva i la seva família mai ho va denunciar.

La S es queda embarassada als 17 anys però la seva parella de llavors no va voler reconèixer ni mantenir contacte amb la criatura, demanera que va decidir fer-se'n càrrec sola. Quan neix la M, la S va a viure amb una antiga veïna de la seva mare (qui feia un any que havia mort) que s'ofereix a ajudar-la.

Com ja li passava abans de ser mare, la S. encadena moltes relacions de parella que no són ni satisfactòries ni estables i que duren poc temps. Als dos anys de tenir la M, neix el D, fruit d'una relació de parella amb un marroquí amb qui decideix acabar perquè consumeix i ven drogues al domicili d'ambdós.

La M i el D van viure des de ben petits molta inestabilitat a nivell familiar ja que les figures paternals eren canviants i no eren models positius. Algunes vegades van presenciar maltractaments per part d'alguna parella de la mare. A més, la S els deixava llargs períodes a casa d'alguna de les seves germanes i la seva escolarització tampoc era estable. Finalment, la mare, sense lloc on viure ni ingressos, va demanar als Serveis Socials que es fessin càrrec dels dos nens temporalment i és així com ingressen a un Centre d'Acollida i, al cap d'aproximadament un any, al CRAE Ball de Cavallets.

Mentre són al centre d'acollida, la mare inicia una nova relació amb en Mo, també, d'origen marroquí, de qui també es queda embarassada i neix l'I, que residirà al domicili familiar amb la parella mentre que la M i el D residien al CRAE.

Des de l'ingrés dels germans al CRAE, la mare es mostra poc col·laboradora. Manifesta estar en desacord amb la mesura de tutela que tenen els seus fills i que vol recuperar-los el més aviat possible, ja que els va entregar perquè no tenia ingressos i no els podia mantenir però que la seva situació havia canviat perquè la seva actual

parella sí que tenia ingressos. L'equip educatiu i l'EAIA tenien dificultats per fer-li entendre que havíem de treballar altres aspectes de la seva atenció cap als infants, que l'econòmic no era l'únic problema.

Durant molt temps aquest desacord amb la mesura de tutela fa que la mare dels germans es mostri desconfiada amb el tracte que poden estar rebent els infants al centre i aprofita tot aquell comportament que es surti de la normalitat dels seus fills per posar en dubte les decisions dels professionals del centre i poder justificar que els seus fills no haurien d'estar-hi. Alhora, els infants comencen a mostrar conductes disruptives, agressives, i la filla gran, la M, arriba fins i tot a estar ingressada en un centre infantil de salut mental un parell d'ocasions.

Els missatges negatius de la mare durant les sortides familiars que gaudien setmanalment cap al CRAE i els professionals que hi treballen, la discapacitat intel·lectual de la M i el moment d'instabilitat emocional que vivien els dos germans afectaven greument l'estat emocional dels infants. El seu comportament a tots els recursos implicats (al CRAE i sobretot a l'escola) evidenciava el malestar dels infants per la seva situació familiar i sobretot pel fet que no entenien que el seu germà petit residís a casa i ells no.

Durant els tres primers anys que van residir al centre, l'equip educatiu del CRAE i l'EAIA²⁴ no van poder redreçar la situació i, tot i que, es feien avenços en la relació de la mare aquesta encara es mostrava desconfiada vers l'acció dels professionals amb els seus fills.

Històricament, la intervenció social que es realitza amb els infants i joves acollits en CRAE presentava una dualitat molt marcada: l'EAIA treballava amb la família i els professionals del CRAE treballaven amb els infants.

24.- Els EAIA, Equips d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, són equips interdisciplinars (psicòleg/a, treballador/a Social, pedagog/a, educador/a social) presents a tot el territori català. Reben els casos en situació de desamparament o en risc d'estar-hi que detecten els Serveis Socials Bàsics, les instàncies judicials o policials o la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. Fan el diagnòstic, la valoració dels infants i del seu entorn socio-familiar, i proposen les mesures més adequades per a cada cas, també elaboren els plans de millora i en fan el seguiment i el tractament un cop s'han aplicat les mesures proposades

Al CRAE, cada infant o jove, té un tutor/a que a més d'encarregar-se de l'atenció diària d'un grup d'usuaris, té assignades les tutories de dos o tres infants. S'encarrega de vetllar pel desenvolupament integral de l'infant en els diferents àmbits (escolar, salut, vida quotidiana, familiar, etc.) i també s'encarrega de treballar amb la família. Aquest treball, però, no s'ha dotat mai de recursos així que els avenços que s'han pogut fer al llarg del temps han estat escassos.

L'estada dels infants i joves al CRAE, temporal per definició, de vegades, s'acabava cronificant per la impossibilitat de l'EAIA de fer una feina pràctica i periòdica amb la família (els EAIA porten un volum molt important de casos i sovint la intervenció s'havia burocratitzat i es basava en entrevistes a un despatx) i pel poc marge de maniobra que el tutor tenia per intervenir amb la família fora del CRAE.

El 2013 el CRAE Ball de Cavallets rep una subvenció per part d'una entitat privada, la Fundació Reddis de Reus, per engegar un programa de treball amb les famílies des del CRAE. El programa consistia en tenir un tècnic que treballés amb les famílies dels infants i joves acollits al CRAE més enllà del treball que es podia fer des de la tutoria. El tècnic quedava amb les famílies i els infants i feien reunions conjuntes on cada membre de la família parlava obertament de la situació familiar: de com es sentien, de les dificultats que anaven trobant, de les seves intencions, de les seves idees, etc.

Aquest nou marc de treball amb la família va possibilitar que tots els membres es sentissin escoltats, atesos, compresos i va renovar les energies per continuar treballant pel retorn dels infants a la família. El tècnic també donava eines als adults per poder atendre els infants adequadament i, en poc temps, les millores eren tan evidents que l'EAIA (que treballava amb el tècnic i l'equip educatiu de manera coordinada) va ampliar les sortides familiars.

La confiança de la mare cap als professionals va millorar significativament, arribant a ser total: la mare comprenia que els educadors i educadores suplantaven temporalment les funcions de cura dels

seus fills però que el seu paper era clau pel bon desenvolupament del infants, que ella era necessària, que comptava.

A l'inici de la intervenció la fotografia familiar que el tècnic va trobar estava formada per una mare d'ètnia gitana, un pare d'origen magrebí en situació d'indocumentació a Catalunya i tres fills (cadascun d'un pare diferent sent el petit l'únic biològic d'ambdós tot i que ell assumia les funcions parentals); els dos fills grans residien al CRAE mentre que el petit vivia al domicili familiar. La família tenia problemes econòmics ja que feia gairebé un any que cap dels progenitors treballava; tenien problemes judicials per una ordre d'allunyament per un conflicte del passat entre la parella que no estaven complint i un context social marcat per la delinqüència i el consum de tòxics esporàdics. A més, la mare estava novament embarassada de la Su, que va néixer al cap d'un temps.

Superats alguns dels focus d'instabilitat, la mare va aconseguir una prestació estable i en Mo va superar la seva addicció, podien començar els permisos familiars. Però la família "passava temps junts" però no hi havia cap ordre ni organització, ni rutines ni límits. La feina de l'equip educatiu del CRAE va ser treballar per donar capacitat als infants per poder dialogar amb els adults a casa i oferir-los una rutina clara al centre per poder tenir hàbits de vida quotidiana i que poguessin aplicar-los al domicili familiar i aportar idees a l'hora d'establir l'organització a casa de la família.

La intervenció familiar per part del tècnic del programa de treball amb les famílies va consistir en elaborar amb els pares horaris i rutines a casa que poguessin mantenir. Se'ls va proporcionar eines per poder dialogar amb els seus fills ajudant-los en les entrevistes conjuntes a aprendre a escoltar les necessitats dels seus fills i mantenir entre ells una relació de parella ferma i d'unitat que afavorís un creixement sa dels infants. Això es va poder fer des de la pràctica, amb trobades setmanals inicialment i quinzenals més tard, on es parlava dels problemes que anaven sorgint i es buscaven solucions

per continuar avançant dia a dia, amb exemples clars que es podien posar en pràctica immediatament (les trobades es van fer en la seva majoria al domicili familiar).

Al llarg de la intervenció també es va ajudar la família a reorganitzar les seves prioritats vitals i això va derivar en un canvi de ciutat i de domicili, que va permetre eliminar un focus de tensió de la família: el seu context social. Aquest pas va coincidir amb la decisió tècnica de retorn de les funcions tutelars dels infants a la mare i van poder començar un nou camí amb esperances renovades.

En només un any i escaig, gràcies al treball en xarxa de tots els recursos implicats en el cas (equip educatiu del CRAE, EAIA, tècnic del programa, CSMIJ i Serveis Socials) es va donar una volta de campana a la situació d'estancament. La família treballava per superar les seves dificultats socials i la temporalitat de l'estada dels infants al CRAE va ser real i havia arribat, per fi, l'objectiu de totes les parts: la M i el D havien de viure amb la seva família.

Un espai per la confiança i la coeducació

El CRAE educa, no es centra només en una alternativa a la família del menor, a la llar que han hagut d'abandonar. Altrament, formem part de les persones que treballen amb les famílies dels acollits al centre perquè puguin implicar-se en la seva educació.

I és que per als menors, la seva família és i serà un punt bàsic per a desenvolupar les capacitats resilients i aconseguir una major estabilitat emocional. Es tracta que treballin tots plegats per recuperar l'equilibri perdut o per crear-ne un de més saludable i durador que permeti el retorn a casa o, si això no acaba essent possible, per millorar les condicions que facilitin el seu desenvolupament.

Amb aquest programa, la Fundació Resilis, ha posat a disposició de les famílies dels usuaris del CRAE que ho han necessitat un recurs que els aporta:

- Un espai de diàleg on aprenguin a solucionar els seus conflictes a través de la paraula.
- Una resposta immediata a totes aquelles problemàtiques d'un context familiar, involucrant a tots els membres del procés en la intervenció i solució del mateix
- Un cop de porta a totes aquelles situacions de violència, explícita i implícita, donades dins del context familiar, involucrant a tots els membres de la unitat familiar.
- Un acompanyament als infants o joves que realitzin el seu procés de desinternament, com a recolzament i seguiment un cop surtin del CRAE.
- Un espai de confiança on les famílies i menors puguin alleugerir les seves càrregues emocionals i preocupacions davant de secrets del passat i, d'aquesta manera puguin seguir avançant.

Buscant l'encaix de les famílies i amb les famílies

Un cop presa la decisió de començar el treball amb una família, pren molt de pes la figura de la persona responsable del programa i la coordinació dels diferents professionals. Es coordinen els tutors i el/la responsable del programa del centre. Es coordina el centre amb els EAIA, el STAIA²⁵ de Tarragona, el CSMIJ²⁶, i altres recursos implicats en cada cas.

Tots i cadascun d'aquests professionals participen, en major o menor grau, en el procés de canvi de les famílies implicades en el programa. Es canvien impressions, s'acorden objectius, es planifica un full de ruta, es llimen les possibles reticències.

25.- Els STAIA són els Serveis Territorials de la Direcció General d'Atenció a la Infància a cada Territori. Existeixen els següents Serveis Territorials d'Atenció a la Infància de Barcelona ciutat, Barcelona Comarques, Girona, Lleida, Tarragona i Terres de l'Ebre

26.- Els CSMIJ, Centres de Salut Mental Infantil i Juvenil són serveis sanitaris destinats a proporcionar assistència ambulatoria especialitzada en salut mental a la població infantil i juvenil. Estan formats per equips interdisciplinars dels àmbits de la psiquiatria, la psicologia, el treball social i la infermeria.

L'aspecte més positiu a destacar de la metodologia del projecte de treball amb les famílies ha estat que la persona responsable del programa s'ha desplaçat a casa de les famílies en la majoria d'intervencions. Aquest aspecte tan senzill i pràctic i alhora tan poc habitual ha estat el més valorat per part de les famílies en les enquestes de satisfacció.

És important remarcar que la persona responsable del programa era per a les famílies i per als joves una persona coneguda i de confiança ja que forma part de l'equip educatiu del CRAE. Així, es personalitza l'encaix amb les famílies, capitalitzant el disseny de la intervenció, el seguiment i avaluació. Tot això, per descomptat, des de la coordinació continua i directa amb l'Equip Educatiu del CRAE, l'EAIA i altres recursos implicats.

Amb l'encaix amb les famílies i de les famílies es busca personalitzar les intervencions (executant-se amb la persona responsable del programa, la persona de més confiança), ubicant-les al domicili de la família.

Tot un món a cada casa

Diuen que cada família és un món. No podríem estar més d'acord amb aquesta afirmació! Per conèixer un món, doncs, s'hi ha de prendre molta atenció. Imagineu-vos la que ens cal per millorar-lo a través de les intervencions. Per fer-ho s'han estructurat molt pautadament les intervencions. Recollint la informació necessària sobre el cas amb l'ajuda del tutor/a i també, si cal, a través de l'EAIA. Després, anem pas a pas, recollint informació de cada membre de la família, de la seva situació personal, social, de quin paper juga dins la família, quin és el seu estat emocional quan comencem a treballar,... Des d'aquí, realitzem un anàlisi funcional de les situacions conflictives que serviran com a base per posteriors intervencions.

Esbrinant aquests aspectes, la persona responsable del programa s'entrevista amb la família quinzenalment. Comencen les

intervencions centrades en la reestructuració, on s'aporten eines per provocar el canvi en la problemàtica familiar. Com? Prioritzant la prevenció i aprenent tècniques de resolució de conflictes.

Mensualment es fa el seguiment del que han après i de la seva aplicació. Finalment, en una intervenció de tancament es fa un repàs amb la família del procés realitzat, tot procurant que el procés de retirada del professional sigui el menys traumàtica possible per a la família.

Per acabar, ens agradaria dir que durant el primer any de desenvolupament del programa, el 2013, es van beneficiar del treball un total de 5 famílies i 18 usuaris durant els 9 mesos que va durar.

Cal destacar que de les cinc famílies amb les que vam treballar durant el 2013, dues d'elles van fer un retorn al nucli familiar el mateix any (una d'elles es va produir a la majoria d'edat, i els objectius van ser treballar uns mesos abans del desinternament per a que el retorn es realitzés amb les màximes garanties d'èxit). Sobre una tercera família es va fer previsió de desinternament per a l'abril del 2014 i així va ser. Amb la quarta família es va fer previsió de retorn de les funcions tutelars per al juny del 2014 i també es va produir. Amb la família restant, es va continuar treballant durant el 2014 per un retorn familiar el més aviat possible.

Un concurs de fotografia

CRAE Salt ²⁷

Una instantània del nostre petit món

És meridianament clar que la fotografia és molt més accessible avui dia que anys enrere. És evident que ha pres una enorme popularitat gràcies als dispositius mòbils. I això és bo perquè permet educar als joves per ser capaços de fer-la servir com a forma d'expressió i de reflexió, portant-los més enllà dels selfies que, segurament és la modalitat de la fotografia que molts utilitzen.

Amb l'esperit de promoure la participació activa dels joves i incentivar la seva capacitat de reflexió, vam creure oportú, ara ja farà tres anys, fer-ho a través de la fotografia com a eina directa i propera a una generació que ha crescut amb la imatge, que es comunica amb la imatge, que és a través de la imatge que ens pot oferir també part del que tenen a dir.

Així, vam sorgir la idea de promoure un concurs de fotografia a nivell intern, en què els joves residents al Centre tinguessin la oportunitat de participar-hi, posant en joc la seva imaginació per tal que mostressin les seves dots creatives. La idea va agradar tant i el resultat va ser tant positiu que ho hem replicat amb satisfacció global creixent.

Tot va començar l'any 2012. Es va proposar com a tema pel concurs l'eslògan: "Vida a Salt" on els infants i el personal educatiu, havien de captar l'essència mateixa del barri que els envolta. La participació ens va sorprendre a tots per l'alta implicació i qualitat de les fotografies presentades. En aquesta primera edició la tria de les fotografies guanyadores va anar a càrrec dels propis joves i el resultat de tot plegat van ser quatre fantàstiques fotografies guanyadores

27.- Centre Residencial d'Acció Educativa de 24 places mixtes que atén infants i joves de 4 a 18 anys, ubicat a Salt i gestionat per la Fundació Resilis.

que es van emmarcar i exposar a la sala polivalent del Centre.

L'any següent, amb la motivació a flor de pell pel bon regust que havia deixat l'anterior edició es proposa un nou concurs de fotografia, aquesta vegada però amb nous matisos que encara el fan més interessant. L'eslògan escollit és: *"La vida dins el CRAE"*.

En aquesta segona edició es configura un jurat integrat pels quatre guanyadors de l'edició anterior i Martí Artalejo, un reconegut fotògraf freelance de Salt qui prèviament realitzarà una conferència al Centre sobre el món de la fotografia.

D'aquesta segona edició va sorgir la idea de presentar-se a concursos externs de fotografia. Alguns joves del servei van portar a terme aquesta acció, presentant les seves obres a un concurs extern sobre la igualtat a la Sala de Cultura Les Bernardes de Salt. D'aquestes fotografies presentades, dues varen ser premiades. A la tercera edició, es proposa l'eslògan: *"L'ús de les noves tecnologies"*. Aquest cop introduïm com a novetat que cada fotografia haurà d'anar acompanyada d'una frase que permeti reflexionar sobre el tema en sí. El principal instrument d'un fotògraf són els seus ulls i aquests donen forma no només a una visió, a un instant que quedarà perpètuament congelat en el temps, sinó que donen una impressió que ens permet reflexionar. Perquè moltes vegades a través d'una imatge es pot ser més profund i molt més clar que amb les paraules. Les fotografies esperen ser capturades, sempre plenes de món, de veritat.

Els camins de la Paula

CRAE Sobrequés ²⁸

*“Caminante son tus huellas el camino y nada más
Caminante, no hay camino se hace camino al andar.*

Al andar se hace camino

Y al volver la vista atrás

Se ve la senda que nunca

Se ha de volver a pisar

Caminante no hay camino sino estelas en la mar”

Antonio Machado

Camins que es torcen

La Paula de 8 anys, és òrfena de pare i la seva mare no se'n pot fer càrrec per les seves circumstàncies de salut.

En un primer moment va ser la mateixa família extensa qui se'n va fer càrrec. El temps que va viure amb ells, va ser relativament plàcid, un acolliment realitzat de forma normalitzada, va començar en una nova escola, on es va integrar molt bé, demostrant molt d'interès i una alta motivació per aprendre.

Durant aquest temps, la vida de la Paula es desenvolupava amb normalitat, i ho féu fins que la situació del nucli familiar acollidor va canviar, i ja no va ser possible continuar amb l'acolliment.

Arribats aquí, i donades les circumstàncies, els equips professionals van valorar que l'acolliment en centre era la millor orientació,.

Durant tot aquest temps, la mare es va mantenir absent resolent la seva situació personal de salut.

28.- Centre Residencial d'Acció Educativa de 10 places mixtes que atén a infants i joves de 4 a 18 anys, ubicat a la ciutat de Girona i gestionat per la Fundació Resilis.

Un Itinerari segur

Des del CRAE teníem molt clar que, malgrat la seva història personal i les seves ferides, lluitaríem perquè que la nena pogués entendre la història familiar, i se li facilitava el contacte amb la família extensa, avis i oncles.

A partir del seu ingrés, es va poder fer un procés d'organització de les visites i permisos dels familiars amb la nena, al mateix temps que es va començar un treball que li permetés elaborar i integrar la seva història familiar.

Paral·lelament, la mare seguia un procés de millora de la seva situació personal, amb l'acompanyament de professionals. La mare havia optat per refer la seva vida en una altra comunitat autònoma, lluny d'un context que li resultava nociu.

Un cop recuperada i en aquest nou context, va demanar reprendre el contacte amb la seva filla.

Camins que s'enllacen, temps que es retroben

És per la complexitat de dues vides amb temps diferents i camins diferents que calia coordinar recursos, treballar en xarxa.

La Paula anava fent el seu camí, anava creixent al CRAE, amb les relacions familiars amb la família extensa, amb els nous amics i companys, per una banda, i la mare a molts kms de la seva filla treballava per construir un nou projecte de vida, en el que ben aviat va voler que la seva filla en formés part.

Quan els professionals que treballàvem en el cas vam valorar que els tempos de la mare i de la Paula es podien tornar a enllaçar, vam mediar per fer possible aquest retrobament.

Donat que durant aquest temps la Paula no tenia coneixement de la mare, aquest procés de trobada s'havia de construir amb delicadesa, respectant els tempos i necessitats de cadascuna.

Va ser necessària una alta implicació directa dels professionals: acompanyant la nena al domicili de la mare, fora de Catalunya, així com facilitant un espai confortable on poguessin conviure durant les estades de la mare a Girona.

Refer el camí

La primera visita (acompanyada pel professional de referència) va anar molt bé, mare i filla es van retrobar i la nena, a més, va poder conèixer a la seva germaneta i també a la parella de la seva mare. Després d'aquesta visita, en van venir més, totes pensades per què fossin en moments especials: vacances, aniversaris, etc.

Es continuaven trucant, es continuaven escrivint. Ens ho miràvem tot amb esperança, i també amb molta prudència. Però tot va seguir amb bona dinàmica. El compromís de la mare cap a la nena i cap a ella mateixa era en ferm i així ho demostrava al llarg dels mesos. Així doncs, es va realitzar un acostament mare-filla amb un desinfernament amb retorn al nucli familiar. Tenia, finalment, un horitzó clar: abans de començar a la nova escola, la Paula marxaria a casa amb la seva mare.

No ho van fer sols però la que va fer i desfer camí va ser ella i la seva immensa capacitat d'imaginar-se una vida millor, de perdonar, d'entendre les causes sense encallar-se en els perquè.

Avui viu amb la seva mare, la seva parella i la seva germaneta. Fa 1er d'ESO i segons expliquen, li va bé. Té el seu grup d'amigues i manté el contacte tant amb els familiars de Girona com també amb el CRAE, que visita sempre que ve a la ciutat. Ara la Paula és una adolescent que té les preocupacions típiques de la seva edat.

Un cel d'espurnes

CRAE l'Espurna²⁹

“Quan som joves, aprenem. Quan ens fem grans, entenem”

Marie von EbnerEschenbach

“Bretxes” intergeneracionals

Cada 29 d'abril, es celebra el Dia Europeu de la Solidaritat Entre Generacions, una estratègia que ha impulsat el terme *“intergeneracional”* amb la voluntat de posar en relleu les bondats de les relacions entre joves i grans.

I és que Calen iniciatives de tot tipus i a diversos nivells per afrontar una realitat preocupant que creix en els nostres dies, contradictoris, paradigmàtics. I és que mentre creix l'esperança de vida (tenim un 2,4% més de grans que de nens que neixen), disminueixen els recursos de recolzament familiar degut a les dificultats a què ens atenem des de fa anys. Un 20% de la nostra gent gran viu en solitud, amb l'agreujament que les patologies pròpies de l'edat, van essent cada cop més pesants per les seves vides.

A més, si fem un cop d'ull a l'escenari social, econòmic i polític, sovint es produeix un distanciament entre generacions (no apellem a cap voluntat explícita, és clar).

Diem que la manera en què les societats gestionen els segments poblacionals, genera tendències que acaben convertint-se en barres entre generacions, guetos generacionals).

Tenim mercats de consum especialitzats segons l'edat, polítiques sectorials, ofertes d'activitats d'oci i temps lliure diferenciades segons l'edat, institucions socials i educatives dissenyades per un grup d'edat en concret.

29.- CRAE de 12 places que atén nois i noies de 0 a 12 anys ubicat a Rubí. Es troba ubicat en un edifici catalogat de la Generalitat de Catalunya i anteriorment havia estat un CRAE Per adolescents El CRAE l'Espurna està en funcionament des de l'any 2006.

El que llegireu a continuació, és un exemple vivent de la voluntat de trencar aquesta segmentació en pro d'unes relacions que reverteixin, en la mesura d'allò possible, la dinàmica social establerta, tant per la gent gran com pel que fa als nostres infants i joves. No ens centrem, en les diferències òbvies d'aquests dos sectors socials, sinó en allò que comparteixen: unes necessitats que es poden complementar.

Les persones grans, a banda de les necessitats que tots sabem i que no llistarem aquí, tenen també la necessitat d'educar, d'ensenyar, de transmetre costums culturals, de comunicar valors, maneres de fer, memòria, de deixar petja. Els infants i joves, d'altra banda tenen (o hauríem de mirar que tinguessin) la necessitat d'aprendre, han d'aprendre per viure, per créixer. Si els grans tenen la necessitat d'educar, ells tenen la necessitat de ser educats, de tenir una identitat cultural, models positius, aprendre dels que saben.

Aquest és el punt de connexió i el fort de l'enfocament intergeneracional. Cal promoure l'envelliment actiu, la solidaritat intergeneracional en un sentit bidireccional, la vitalitat i dignitat de tots, petits i gran. Esforçar-se per mobilitzar el potencial de tots. Promoure filosofies que serveixin per lluitar contra la discriminació per raó d'edat (l'una o l'altra), superar els estereotips relacionats amb el nombre d'anys que ens falten o que en sobren.

Reconnexió amb l'entusiasme

*“Ningú envelleix només per haver viscut molts anys;
la gent envelleix quan abandona els seus ideals;
els anys arruguen el rostre,
però perdre l'entusiasme, arruga l'ànima”*

Ciceró. 45 a.C

El projecte que presentem va en aquest sentit, sorgeix de la importància d'aquestes relacions intergeneracionals. Així, degut al paper elemental de la convivència dins l'educació integral dels nostres infants, va néixer la idea de col·laborar de forma activa amb una Residència de gent gran³⁰ pròxima al nostre servei . I és que la transmissió de valors generacionals de les persones grans, és un element que els falta a molts dels infants atesos al CRAE.

Al CRAE no hi tenen els pares, però tampoc els avis. En el moment d'iniciar el projecte, havíem detectat que una part important dels infants del centre pràcticament no tenien contacte amb els seus corresponents avis. Aquest fet, els allunyava de les relacions amb persones d'una generació, la més llunyana d'ells i teníem una bona oportunitat d'esmenar-ho.

Reconnectant-los amb aquesta riquesa, volíem afavorir les relacions entre persones de diferents generacions, crear una convivència formadora, i així fomentar les relacions socials, tant d'infants com de les persones grans³¹. Paral·lelament, la vitalitat, el joc com a manera de viure la vida, la necessitat d'adquirir noves experiències o la curiositat i il·lusió per aprendre constantment, s'encomanen als usuaris de la residència d'avis "*El cel de Rubí*" i esdevenen relacions d'aprenentatge mutu.

Esdevé una xarxa de relacions que fomenten el creixement personal de tots els individus que hi participen, a través de trobades i espais potenciats pels equips educatius de tots dos serveis. Aquestes trobades permeten un intercanvi cultural entre avis i infants, a través del joc, l'explicació de rondalles, o la celebració de les festes

30.- La Residència d'avis està al mateix barri que el centre, fet que propicia favorablement les relacions i trobades entre tots dos col·lectius. Facilita la mobilització de tots els usuaris i potencia la coneixença del barri, els infants interactuen amb el seu entorn, proporcionant espais per a la coneixença de recursos i de col·lectius propers a l'entorn on viuen i conviuen.

31.- A la base del projecte hi ha la pedagogia sistèmica, que observa la persona com un tot dins una xarxa de relacions amb els altres, que directament o indirectament, intervenen en la formació de la seva identitat. Com hem dit en altres ocasions, la pedagogia sistèmica, considera l'educació com un procés d'interacció, on cada element repercuteix en tots els altres i cada petit canvi pot tenir l'efecte transformador de tot el sistema que conformen. Ampliar la nostra mirada ens permet conèixer totes les fonts d'enriquiment d'un individu, i veure a l'infant com un tot, donant rellevància a la connectivitat relacional..

populars més arrelades a la nostra cultura, com ara la Castanyada, el Nadal, el Carnestoltes o Sant Jordi. Per a cada festivitat es crea una trobada on es duen a terme activitats que potencien tant el coneixement cultural dels usuaris, com l'intercanvi de diferents maneres de fer, o d'entendre les festes. Són dates assenyalades on és més fàcil que flueixi l'entusiasme, això que volem fer créixer en els infants per encomanar-lo als avis una vegada més.

Constel·lant els anys

Constellar, connectar a nivell teòric és clar: cal promoure la socialització amb persones de la tercera edat i crear vincles afectius, incorporar nous valors i compartir experiències. Cal implicar als avis de la residència en les activitats del CRAE i, alhora, als infants del CRAE en les activitats de la Residència d'avis. Cal desenvolupar competències comunicatives i habilitats socials dels petits i participar en activitats fora del centre. Cal, abans que cap altra cosa, definir les activitats que es duran a terme amb l'equip de la Residència d'avis de forma mensual i segons l'evolució de les relacions i el interès dels infants i avis.

I com es fa? Primer, es decideix l'espai on es desenvolupa l'activitat, normalment un dels dos centres, tot i que sovint es desenvolupen a la Residència d'avis per facilitar la participació de les persones grans amb mobilitat reduïda. Es dissenya una activitat central on pugui participar tothom, petits i grans. Per carnestoltes, per exemple, van fer disfresses, per Nadal van cantar nades i per Sant Jordi, a banda de tenir parada de roses, ens vam moure una mica més, interpretant una obra de teatre conjunta.

Tot i que inicialment varen participar tots els infants del servei, posteriorment es va delimitar l'edat de 5 a 12 anys, ja que els infants més petits es mostraven cohibits davant persones desconegudes. El grup va anar variant des de l'inici fins a l'actualitat, degut a als

processos personals tant d'uns com d'altres. Aproximadament cada mes i mig es duen a terme trobades entre els avis i els infants, normalment durant el cap de setmana per dinàmica dels dos col·lectius.

Les primeres activitats es van centrar en la coneixença dels infants i els avis que iniciaven el projecte, per tal d'establir un primer contacte. Aquestes trobades solen durar de dues a tres hores, i es planifiquen un parell d'activitats per tal de respectar el ritme de cadascú. Les activitats que es realitzen són pactades de forma conjunta per a facilitar la integració de tots els participants dins l'activitat. Segons l'època de l'any es designaran unes activitats o unes altres per afavorir la implicació dels participants dins l'entorn natural i social.

Les activitats programades solen ser a nivell grupal, tot i que algunes són dissenyades per a dur-les a terme en parella. Aquestes parelles varien durant el transcurs de les trobades per tal de facilitar les relacions entre tot el col·lectiu i no delimitar-les. Pels més petits i els avis d'estat de salut més fràgil es va dinamitzar un espai per a la lectura de contes. Els avis els hi llegien i explicaven històries que escoltaven atentament, fet que propiciava un intercanvi cultural i generacional entre ells.

S'han acomplert les expectatives previstes inicialment. S'han creat relacions de respecte i admiració. S'ha potenciat la figura de "l'avi"/"l'àvia" com una peça clau en el sistema de relacions en què vivim. Tant els infants com els avis han mostrat interès i satisfacció per haver format part d'aquest projecte. I les trobades s'han realitzat dins un marc de cooperació que han fet d'aquet "*Cel d'Espurnes*" una història real.

En definitiva, l'experiència és reeixida perquè els infants han après estratègies i eines per a les relacions interpersonals que els vindran, no només amb aquests avis, sinó les que tenen a veure amb la solidaritat entre generacions. També, que l'amistat no té edat i el respecte i el benestar es multipliquen si es conreen amb l'exemple.

Aprenentatge i servei

CREI³² El Pedrenyal³³

Als peus del Montseny

El CREI El Pedrenyal neix l'any 2002 com a resposta a un col·lectiu concret de joves, d'edats compreses entre 12 i 18 anys, en situació d'alt risc social, que es troben sota la tutela de la Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència³⁴ (DGAIA) i que necessiten d'una atenció més intensiva.

El centre s'emmarca en un entorn rural rodejat de pobles i cases de pagès als peus del massís del Montseny i el Montnegre. Per a la realització del programa d'activitats lúdiques, formatives i educatives disposem d'una superfície de 4000 metres quadrats distribuïts en diferents espais interiors i exteriors.

El projecte formatiu de la granja escola, ubicat dins l'àmbit de taller i dirigit als joves de 16 a 18 anys, està enfocat no només en l'adquisició de coneixements per a la cura i cria dels animals sinó que també en l'adquisició d'hàbits i d'aptituds per a la inserció sociolaboral.

De la superfície del centre aproximadament 2000 metres quadrats estan destinats al projecte de taller on es diferencien cinc espais: el nucli zoològic, l'hort, l'hivernacle, el camp d'arbres fruiters i la piscina.

32.- CREI, Centres Residencials d'Educació Intensiva. Són serveis residencials, per l'acolliment d'estada limitada, per a les persones adolescents i joves de dotze a divuit anys tutelades per la Generalitat de Catalunya que presenten alteracions de la conducta que requereixen uns sistemes d'educació intensiva.

33.- CREI ubicat a Santa Maria de Palau Tordera i en funcionament des del 2002. Te una capacitat per atendre a 20 adolescents nois. Disposa a més d'un equip educatiu i psicològic un equip de formació.

34.- La DGAIA, Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència, és l'organisme que promou el benestar de la infància i l'adolescència en alt risc de marginació social amb l'objectiu de contribuir al seu desenvolupament personal. També exerceix la protecció i tutela dels infants i adolescents desamparats. Depèn de la Conselleria de Treball, Afers Socials i Famílies.

Jugar la carta de la responsabilitat

El que llegíreu a continuació, és el resultat d'anys d'esforç en la construcció d'un petit nucli zoològic al CREI El Pedrenyal. Els infants de l'escola bressol del barri gaudeixen un cop l'any del nostre petit zoo, en una visita guiada pels joves del centre. Els mateixos joves que han estat formats en la cria i la cura dels animals i el manteniment de la granja.

Quatre joves, orientats i formats per a fer de guies, atenen a un grup de 15 infants d'edats compreses entre 1 i 3 anys de l'escola bressol *Sol Solet*, els fan de guies, els ensenyen el que millor saben fer sota l'atenta mirada descobridora d'aquests petits alumnes.

Se senten mestres, per una vegada. Senten que tenen coses a explicar. Senten que dominen la matèria de què parlen. Juguen una carta que fins ara no havien jugat. Per fer-ho, el projecte els ha donat eines per adquirir les habilitats socials que calen per transmetre els coneixements teòrics i pràctics apresos en l'àmbit de taller i assumir el rol de guia d'un grup tan específic com aquest: infants i mestres d'un recurs extern. En aquest sentit, els joves fan èmfasi en l'oportunitat de ser protagonistes actius en l'aprenentatge d'altres infants i de posar en pràctica les seves habilitats socials i comunicatives en una situació real.

Tot comença elaborant un pla de treball que consisteix en la descripció conjunta d'un guió i d'un recorregut, en la tria de la indumentària adequada i del material necessari. S'assigna un espai a cada jove i la setmana anterior a la visita concertada es duen a terme tres sessions de pràctica on s'utilitza el role-playing com a eina principal de treball. És a dir, per a incentivar la seva seguretat sobre el terreny, es fa una posada en escena, s'assaja abans de l'estrena. Després de la visita, es realitzen reunions per a avaluar l'experiència i les propostes per fer-la millor.

Aprendre i ensenyar, dues cares de la mateixa moneda

És justament aquest rol dels joves, que els permet ensenyar i aprendre alhora, que els fa madurar tant en l'aspecte de la pròpia autoestima, com en l'adquisició d'una competència tècnica específica, però també en les relacions socials. S'ha de tenir certa desimbolтура per tractar amb nens, per exemple. En aquest cas, el diàleg intergeneracional també ha estat un bon intercanvi.

Els joves aprenen a ensenyar i els infants que visiten "*la feina dels joves*" tenen la oportunitat d'accedir a un espai on gaudeixen del contacte directe amb el medi natural, una eina clau en els seus processos d'aprenentatge. Per tant, aconseguim desplegar dos aprenentatges en paral·lel, que es retroalimenten.

Ensenyem també el que fem: obrint les portes al petit nucli zoològic, obrim les portes també a altres entitats del poble. Així tenen la possibilitat de conèixer la tasca educativa i formativa que estem duent a terme amb el grup de joves que atenem.

Aquest projecte va ser escollit per l'Ajuntament de Santa Maria de Palautordera com exemple de projecte d'aprenentatge i servei i exposat en el taller que es va realitzar amb la resta d'entitats del poble

Tu ets responsable del que aprens

CREI Mas Ritort ³⁵

L'experiència que es presenta a continuació es desenvolupa en el marc de l'aula del CREI Mas Ritort i persegueix proporcionar al seu alumnat eines que promouen la participació activa i la pròpia responsabilitat a l'hora d'aprendre. La creació d'una plataforma Wikispace en ha servit com a eina i mitja d'aquest procés d'aprenentatge.

Wikièxit

De la wikipèdia: *Wiki*, en hawaià, vol dir “ràpid” i és el nom que rep un lloc web les pàgines del qual poden ser editades directament des del navegador, on els usuaris creen, amplien, canvien o eliminen continguts que, generalment, comparteixen.

Com passa amb la famosa Wikipèdia, d'on hem extret aquesta informació, penjada per algun navegant, validada per consens. Fins que algú altre pugui ampliar o modificar aquest coneixement. L'enciclopedisme a l'estil clàssic, compta amb aquesta variant contemporània que, a banda de la polèmica sobre el seu rigor, no deixa de ser una eina que eleva exponencialment la democratització del coneixement i la confecció d'un conglomerat d'informació feta, bit a bit, entre tots.

Aquí, ens hem servit d'aquesta tecnologia (que gairebé ha esdevingut una filosofia!) no en aquest sentit general de creació d'un coneixement viral, sinó en el pla educatiu. Ens hem valgut d'aquesta eina per fer un pas endavant en la nostra manera d'ensenyar. En aquest sentit, hem posat en marxa diverses Wikis a la plataforma Wikispaces, per ajudar a articular la feina de l'aula i millorar el grau d'assoliment de les competències bàsiques dels alumnes. Es tracta d'unes wikis pensades específicament per al seu ús en contextos educatius.

35.- El CREI Mas Ritort va obrir les seves portes l'any 2012. Es troba al terme municipal de Tordera i atén un total de 12 adolescents noies de 12 a 18 anys.

Ja no és nou “*el nou model de societat del coneixement i de la informació*”, nom que li va valer el fet que Internet i les TIC han provocat una revolució social on accedir al coneixement és i serà cada cop més fàcil. Una manera d'accedir al coneixement que, d'altra banda, canvia a unes velocitats mai vistes a la història recent. Degut a aquests grans canvis, en els últims anys ha pres una especial importància el treball a l'aula amb les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC).

Actualment hi ha una consciència arrelada que les TIC ofereixen una possibilitat d'interacció, que donen a un paper més actiu en el propi procés d'aprenentatge, davant del paper passiu que havia tingut tradicionalment. Per aquest motiu, les TIC es perceben com un element clau del procés i bàsic per a la implementació de reformes educatives estructurals.

Aquest és l'escenari. Ara bé, com ens hi adaptem? Els entesos indiquen que hi ha tres possibles maneres de viure aquest canvi de model:

1. Un escenari Tecnòcrata: fent simplement petits ajustaments, alfabetitzant en les TIC i afegint-les en alguns aspectes del currículum. Es centra bàsicament a aprendre **SOBRE** les TIC
2. Un escenari reformista: on es plantegin també pràctiques amb mètodes constructivistes que portin a aprendre **AMB** les TIC.
3. Un escenari holístic³⁶: implica la reestructuració de tots els elements. Com indica Joan Majó (2003) *“la escuela y el sistema educativo no solamente tienen que enseñar las nuevas tecnolo-*

36.- De l'holisme ja en parlava fa segles Aristòtil en els seus *Escrits sobre Metafísica*: «El Tot és major que la suma de les seves parts». Es tracta de tractar un tema/problema, de manera que es tingui en compte tots els seus components, inclosos aquells que no es veuen a simple vista, però que hi són. Aquest enfocament es fa servir com una tercera via o un enfocament sobre una qüestió. Però en general, quan parlem d'holisme volem dir que estem fem servir una visió global, integradora de múltiples factors sobre una situació. En ciències socials també el fem servir en un sentit semblant, sempre fugint del reduccionisme, que és tot el contrari: Divideix per vèncer. Secciona en múltiples parts l'abordament d'una qüestió per poder-la fer explicable. Les parts no són sinèrgiques, són peces que funcionen per sí mateixes.

gías, no sólo tienen que seguir enseñando materias a través de las nuevas tecnologías, sino que estas nuevas tecnologías aparte de producir unos cambios en la escuela producen un cambio en el entorno y, como la escuela lo que pretende es preparar a la gente para este entorno, si éste cambia, la actividad de la escuela tiene que cambiar”.

Tenir en compte aquests escenaris ens ajuda a tenir una idea del camí a seguir. A l'inici d'aquest projecte, en el centre ens trobàvem en un escenari Tecnòcrata, on les TIC eren introduïdes simplement en alguns aspectes del currículum. Amb aquest projecte hem volgut evolucionar, fer un pas més vers un escenari reformista, obrint també el camí per evolucionar cap a un escenari holístic.

Competències i incompetències

Va ser a la LOE (2006), on vam sentir a parlar per primera vegada , en l'àmbit espanyol i català, d'això que avui apareix de dret i del revés en el llenguatge dels ensenyants/educadors: les competències bàsiques.

Aquestes competències bàsiques busquen formar l'alumnat perquè pugui tenir una vida plena en la seva etapa adulta. En pro d'aquesta finalitat, es fa un gir des del treball a partir de continguts cap al treball a partir de competències, que permetin no només conèixer sinó aplicar aquests coneixements.

Cal destacar tres competències bàsiques:

- Competència de tractament de la informació i competència TIC.
- Competència d'aprendre a aprendre.
- Competència d'autonomia i iniciativa personal.

La primera de les competències va fer que el treball a partir de les TIC es convertís en una element clau de cara a assolir-la. Deixava doncs de ser una eina que complementava la feina a l'aula, per ser

un element més en el que els alumnes havien de ser competents. D'altra banda, les TIC són també un element clau per l'assoliment de les altres dues. Sigui com sigui, les TIC estan afavorint el procés d'aprenentatge de l'alumnat i així com l'aprenentatge informal i l'educació al llarg de la vida, ajudant a formar persones més competents i preparades per a la nostra societat actual.

Ara bé, el que s'intentarà és que aquells valors que han estat gairebé models ètics en el sistema educatiu dels nostres pares, no s'enterrin del tot sota muntanyes de píxels i bits. Que l'esforç, la constància i la disciplina, el respecte a aquell que t'està ensenyant coses no quedi suplantat per aquesta nova manera de fer. Que s'integrin i s'adaptin als nous temps: un professor ja no és aquell que ho sap tot perquè és un dels pocs privilegiats que té accés al coneixement, és algú que dóna eines per entendre la informació i processar-la amb sentit crític.

Que la tecnologia faciliti molt les coses, que aquesta manera d'aprendre i d'ensenyar sembli desvinculada d'uns valors degradats simplement per haver quedat enrere en el temps (ah! El pes de l'actualització!) Que no es tracta de canviar-ho tot per fer sistema amb l'eina, es tracta de saber fer servir l'eina per fer sistema amb el tot (el desitjat escenari holístic).

Implicar-se en el propi aprenentatge

Si haguéssim de tenir un lema subsidiari pel cas d'èxit que aquí us esbossem, seria "*tu ets responsable del què aprens*". Depenent de l'esforç i el rigor de l'alumnat, el marc i el material que posem al seu abast serà de més o menys profit. De fet, totes les noves teories educatives de les últimes dècades han girat entorn d'aquesta importància d'implicar als alumnes en el seu propi procés d'aprenentatge.

Aquest fet pren una especial importància si el que es busca és que aquests tinguin un aprenentatge que sigui significatiu i crític. En

aquests casos, el professor es converteix en un element que guia a l'alumne en el seu propi procés, que l'orienta, però és l'alumne el que ha de convertir-se en el protagonista del seu procés.

A més, com hem vist, les TIC se'ns presenten com una eina que facilita aquesta implicació requerida de l'alumne en el procés d'aprenentatge. Per això, podem concloure que les TIC ajudaran a la tasca docent afavorint l'aprenentatge significatiu i real dels alumnes, convertint-los en persones més competents en un sentit ampli.

Per què una wiki?

Perquè es detecten les següents problemàtiques a l'aula:

- Mobilitat del grup-classe.
- Diversitat de nivells, tant entre les diferents joves com en la mateixa jove amb les diferents assignatures.
- Gran nombre de joves amb dificultats d'aprenentatge.
- Necessitat d'adaptar l'aula als nous temps amb l'ús de les TIC.
- Gran nombre de fotocòpies fetes al llarg del curs amb un escàs ús.

Vist això, es comença a plantejar la possibilitat de crear una plataforma on les joves poguessin accedir de forma individual i que pogués agilitzar el seu accés als materials i la feina dels professors. Així és com, es comença a crear una plataforma wiki per treballar a l'aula, així com un usuari de treball diferent per a cada jove. Davant l'èxit, s'han creat un total de 5 pàgines wiki pel treball a l'aula de diferents aspectes:

- Una wiki general pel treball a l'aula.
- Una wiki per al treball de taller.
- Una wiki adaptada a cada nivell
- Una wiki creada per les joves del centre en el marc del crèdit variable "Coneixem el nostre entorn".
- Una wiki per aquells aspectes de l'aula d'estiu.

Els beneficis de la creació d'una wiki, sobradament justificats:

- Augmentar el nivell d'assoliment de les competències bàsiques, especialment el de la competència de tractament de la informació i competència digital.
- Millorar el nivell d'atenció individualitzada, proporcionant els materials que els calen en cada moment.
- Fer més flexible el treball de l'aula i millorar el grau d'autogestió del treball personal.
- Augmentar el grau de satisfacció de les joves i la seva motivació pels estudis.
- Augmentar el nivell d'autonomia i la implicació de les joves en el seu propi procés d'aprenentatge.

Wikicom?

Ara bé, com es desplega aquesta eina a l'aula sense que dispersi a les alumnes d'allò que han vingut a adquirir (continguts i mitjans) per assolir-los?

Per fer-ho, s'han tingut en compte els següents aspectes:

- Proporcionar a cada alumna un usuari i una clau per accedir a tasques individualitzades i informació rellevant sobre el seu procés personal.
- Establir diversos nivells de tasques i de materials de les diferents assignatures, assignant-los segons les necessitats de cada jove.
- Ajustar els materials de treball al llarg del procés, en cas necessari.
- Flexibilitzar el temps i els horaris de canvi entre assignatures, permetent una millor autogestió del temps.
- Proporcionar materials i exercicis de diferent tipologia per treballar un mateix aspecte, permetent una millor adaptació a les problemàtiques de cada jove.
- Proporcionar entorns d'interacció educativa sobre aspectes a treballar.

- Habilitar grups de treball per projectes dins de la wiki per treballs de recerca col·lectius.
- Atendre les necessitats de les joves durant la feina amb la wiki de manera individual, permetent una atenció més personal.
- Premiar a les joves amb bona feina i bon comportament, permetent que escoltin música mentre treballen de forma individual.

Autogestió, accessibilitat, diàleg

La intervenció a partir de la wiki es dóna a les hores centrals del treball a l'aula. D'aquesta manera, el temps a l'aula queda estructurat així:

- ***Inici del matí:*** Explicació a l'aula dels diferents aspectes a treballar. En aquest espai també aprofitem per fer algun resum o algun debat sobre els temes treballats. La duració d'aquest espai pot anar de mitja hora a una hora i escaig.
- ***Part central del matí:*** Les joves treballen amb ordinador de forma individual amb la wiki, amb el suport de la professora, que pot anar resolent dubtes individualment o en petits grups. Les activitats treballades en aquest espai i les recerques personals sobre dubtes concrets s'han anat anotant a la llibreta personal com a feina d'aula. El treball realitzat en aquesta llibreta durant aquests espais ha estat valorat amb un 10% de la nota.
- ***Part final del matí:*** Aquest espai està destinat a la cloenda d'aquelles coses treballades. Normalment aquest espai es destina a treballs en grup, lectura individual, visualització d'algun vídeo, etc. La duració d'aquest espai és normalment d'una mitja hora però pot arribar a ser d'una hora.

Així, la wiki va passar a ser una eina que articula la feina de la major part del temps de l'aula proporcionant l'accés de les joves a tots els

materials per una millor autogestió del temps. Una eina que brinda materials apropiats pels diferents ritmes de treball (també materials complementaris i interactius per reforçar l'aprenentatge) i que, a més, no exclou la possibilitat de crear grups de discussió sobre temes d'actualitat sinó que ofereix la oportunitat de treballar en grups a partir de projectes.

Són molts els aspectes positius i objectivament mesurables per replicar aquesta experiència:

- Les joves han millorat ostensiblement la seva motivació i el seu grau de concentració, així com, el seu grau d'atenció individualitzada i hem pogut aprofitar al màxim la seva capacitat de treball.
- La feina del professorat, la wiki ha canviat la manera com s'havien de preparar les classes, però això no ha estat cap problema, tot el contrari. El temps per preparar una sessió és molt inferior al que s'hauria d'emprar per a una classe magistral.
- Però això no és tot. No volem deixar d'apuntar que també es redueix el nombre de papers impresos, contribuint tant a la millora del medi ambient, com de l'economia del centre.

En definitiva, el seu impacte ha estat tal que ja està prevista la creació d'una nova wiki per al curs el curs vinent.

Hamid, un projecte de vida a contrarellotge

SPAE ³⁷ Pis Bolós

En Reda va néixer a un poblet del nord d'Àfrica. La seva família conrea la terra i disposa d'alguns animals per subsistir. En Reda té molt bona relació amb els tres germans, amb els més petits, companys de jocs i rialles i amb l'Ismail, per haver crescut junts. Els seus pares volen un futur millor per a ell. Volen que estudiï. Que progressi. Això no ho podrà fer quedant-se al camp, no de la manera que ells han somiat per a en Reda, un noi llest i extravertit, amb dots suficients per sortir-se'n enllà de la seva terra natal.

* * *

Arriba al nostre servei, un pis per a joves menors d'edat en procés d'autonomia, després de passar per diferents serveis que el nostre sistema de protecció té previst per a infants en situació de desprotecció.

Quan el coneixem, veiem un jove obert i extravertit tant amb el grup d'iguals com amb la figura adulta, i aviat ens adonem que això és una cuirassa: a nivell emocional és reservat i li costa explicar els seus sentiments i compartir-los amb els altres. Gestiona els seus problemes tot sol (com deu haver fet sempre), sense mostrar necessitat de demanar consell o consol.

Tanmateix, li quedava conèixer com moure's per una ciutat nova, Girona, com fer les gestions bàsiques dins l'engranatge de serveis i recursos.

37.- SPAE, Servei de Promoció de l'Autonomia i Emancipació. Aquest servei que promou l'autonomia dels joves que estan al CA i que estan pendents de la mesura administrativa de protecció. L'equip educatiu planteja una programació d'activitats que facilita el desenvolupament i seguiment dels aspectes familiars, educatius, emocionals, socials i laborals que s'han plantejat en el PEI de cada jove. Des de desembre de 2006 és un servei col·laborador del Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya. Des d'inicis de l'any 2008 la gestió la porta directament la Fundació Resilis.

Li quedava conèixer els nous companys, els nous educadors, les noves perspectives de vida que se li obrien en aquesta etapa que viuria al nostre servei

Passen els dies i, com era d'esperar, aquell noi afable s'avé perfectament amb els companys que el respecten i el tenen en compte des d'un primer moment. Col·labora en les tasques del pis, accepta les decisions de l'equip sense problemes, es mou amb desimboltura dins la dinàmica general i a més, afavoreix la convivència i el bon ambient. Malgrat això, la seva xarxa social és bastant limitada (de fet, com ho és la de la majoria dels nois immigrants sense família al territori). Però ell ho té molt clar: per damunt de tot, vol formar-se i disposar dels títols imprescindibles per poder treballar, de fet s'inscriu en un curs prelaboral.

La seva idea és poder treballar aquí un temps per agafar experiència i després retornar a la seva ciutat natal per muntar el seu propi negoci. Però haurà de superar un escull que li provocarà molts maldecaps: la regularització de la seva documentació per tal de poder portar a terme el seu pla de futur.

La nostra experiència de treball ens ha mostrat que en moltes ocasions els joves menors estrangers no acompanyats arriben al sistema de protecció sense documentació o amb documentació errònia, aquest era el cas d'en Reda. En el seu cas acreditava documentalment una edat superior a la seva, i això l'abocava a una majoria d'edat prematura amb tot el que això significa.

Aquesta situació l'angoixa enormement. En els seus plans estava el d'obtenir una formació de Grau Mig i accedir a un recurs d'habitatge assistit per a joves ex-tutelats majors d'edat. També hi hauria la possibilitat d'anar a viure i potser treballar amb un conegut de la família. Té una empresa de treballs forestals on podria inserir al jove però obtenir el permís de treball és la major dificultat pel seu projecte. Tot això se'n pot anar en orris si no aconsegueix els papers.

Benvinguts a la vida d'en Reda...

Un any per treballar-se la sort

Desembre

En Reda arriba al pis sense haver acabat els estudis de la ESO, tot i el suport de la intervenció de l'aula d'acollida. El seu objectiu és aconseguir una formació per poder millorar la seva ocupabilitat.

Quan arriba al nostre servei, la seva perspectiva és anar a un pis assistit, però no reuneix els requisits per a poder accedir-hi. Tampoc té permís de treball, cosa que li permetria accedir una feina. Pinten bastos. D'altra banda, un amic de la família, el senyor Ibrahim, sembla que podria oferir-li allotjament i potser alguna feina, almenys per iniciar-se en el món laboral. Aquesta opció la contempla i sap que la té a l'abast, però sembla que de bones a primeres prefereix no utilitzar aquesta carta i intentar sortir-se'n pel seu compte.

Així doncs, una de les nostres prioritats és acompanyar-lo per tal que aconseguixi la partida de naixement original, ja que això li permetria justificar la seva edat real i poder allargar l'estada al Pis. Aquest fet és molt important perquè li suposaria poder finalitzar els seus estudis, poder ampliar l'àmbit formatiu (si es dóna el cas) i poder començar la seva trajectòria laboral.

Gener

En Reda comença el curs "Prepara't". A les tardes fa reforç escolar esperant plaça per començar a l'Escola d'Adults per fer el GES1. Paral·lelament, una de les coses que ha de fer és parlar amb el seu pare i demanar-li el núm. de telèfon del mediador del registre, allà al seu poblet natal. Ens cal per a fer-lo arribar a la persona que li aconseguirà la partida correcta des del Consolat del Marroc a Barcelona.

El temps se'ns abraona: ja ha arribat la seva resolució de tancament de l'expedient per majoria d'edat. El temps no s'atura i caldrà gestionar bé totes les peces del seu Projecte de Treball Individualitzat per tal de poder seguir assolint objectius i treballant per la seva autonomia.

Febrer

Les relacions amb la família continuen sent molt importants per en

Reda, i tot i que li costa expressar els seus sentiments, de mica en mica es va obrint, compartint informació i mostrant-se sincer en relació al seu procés migratori.

Explica que els pares van haver de pagar sis mil euros per enviar-lo cap aquí i com va anar el seu “particular viatge”. Avui reconeix que, tot i no rebre pressió per part dels seus pares, ell té la seva pressió personal, ja que si ha de tornar “sense res” per ell serà dur. Se sent en deute amb la família.

En una de les seves trucades setmanals a la família, s’assabenta que hi ha problemes a casa, fet que li crea malestar. Pateix. Des d’aquí no pot saber exactament què està passant. Des d’aquí no pot ajudar en la resolució dels possibles conflictes. Pensa que si no se n’hagués anat, ara podria ajudar en aquesta situació.

Març _____

El jove comenta que continua sentint una pressió personal amb ell mateix, ja que, tot i ser conscient que seria ben rebut, no voldria tornar a casa amb les mans buides. És conscient de l’esforç que han fet els seus pares i, tot i que no li han fet cap retret, se sent en deute amb ells.

S’inscriu a les proves d’accés a Cicle Formatiu de Grau Mig (CFGM), tot i que sap que el seu nivell és baix i que tindrà molt difícil superar-les. Però l’experiència pot ser positiva. Si no passa les proves, sabrà què és això de presentar-s’hi i potser podrà passar-les més endavant. Fos com fos, s’havia de concentrar.

No vol ni sentir a parlar d’un retorn al seu país. No sense haver-ho intentat amb totes les seves forces, quan tingués el temps a favor. Per ara però, li continuava anant en contra: el seu NIE caduca l’1 de maig del mateix any. Cal demanar hora amb l’ ASJTET³⁸ de la Generalitat de

38. L’Àrea de Suport a Joves Tutelats i Extutelats (ASJTET) s’encarrega d’intervenir en l’accés als recursos i serveis per a persones joves tutelades, extutelades i amb dificultats socials que ho demanen. És a dir, és l’organisme que cerca la solució per cobrir les necessitats de cada jove, valorant a quins programes es poden adscriure o si necessiten un suport addicional. L’atenció que dóna als joves i les joves és individualitzada, a través de professionals que els informen, orienten, acompanyen, assessoren i formen. El seguiment personalitzat es fa durant un període de temps determinat i està basat en un compromís que marca el camí cap a l’autonomia personal. És a dir, s’acompanya la persona jove fins que adquireix la capacitat que li permetrà desenvolupar la seva vida quotidiana sense la intervenció dels serveis especialitzats.

Catalunya per tal de gestionar la renovació de la seva documentació i veure com queda la seva situació legal al país.

Abril _____

Tot en comptagotes. En relació al senyor Ibrahim, l'amic/conegut de la família, en Reda assegura que podria anar-hi a viure un cop hagi de marxar del pis.

Afirma que li ha dit que podrà anar-hi en qualsevol moment i així ho ha comunicat al seu pare, cos que l'ajuda a estar més tranquil tot i que és conscient de la dificultat de les seves expectatives de futur.

Mentrestant, comença a l'Escola d'Adults. Se'l veu molt content amb la notícia i comença a veure com es va dibuixant mica en mica el seu projecte formatiu, que li dóna esperances de poder continuar al pis i seguir treballant pel seu projecte.

Maig _____

Una mala notícia. L'ha trucat el seu germà per explicar-li un accident familiar. Es mostra afectat i decideix quedar-se al pis, no va a l'escola, tampoc vol menjar res, es queda tancat a la seva habitació.

La vida avança i malgrat els seus esforços, no ha superat les proves. Però no tot són males notícies: el responsable de via laboral de l'ASJ-TET li ofereix l'opció de poder estudiar un curs CIFO ³⁹ per aquest estiu, podent escollir entre dos cursos diferents. Finalment es decideix pel curs de frigorista. No li fa gaire peça però pensa que pot tenir més sortides laborals.

Juny _____

No és cap excusa, els últims mesos no han estat un camí de roses i aquell noi afable i conciliador ho ha reflectit amb alts i baixos, mostrant un mal comportament a l'aula. L'han expulsat diverses vegades. Malgrat tot, es gradua: obté el diploma del curs "Prepara't".

39.- Centre d'Innovació i Formació Ocupacional

A més, s'enyora. Rebre notícies preocupants de casa seva no ajuda. Diu que durant les vacances, si encara és aquí, li agradaria anar a veure la seva família. Assumirà les conseqüències de gastar-se tots els estalvis en aquest viatge.

Hi parlem, valorem què passarà després. Continua jugant la carta de l'empara de l'amic de la família. Fuig endavant.

El seu imminent viatge al Marroc ha de servir no només per veure la família i calmar les seva necessitat d'estar a prop dels seus, sinó també per mirar d'arreglar la data de la seva partida de naixement. Aquest és un tema molt important pel Projecte de Treball d'en Reda i que, fins a dia d'avui, no ha avançat gens ni mica.

Continua estancat i això no juga gens a favor del seu futur immediat.

Juliol

Està decidit. Anirà al Marroc. Aquesta decisió ha estat bastant conflictiva perquè es gastarà els diners que havia estat estalviant, i és ben sabut que els hagués necessitat per poder continuar amb el seu projecte de futur. Si torna amb les mans buides (sense la partida de naixement), de cares al setembre el donaran de baixa per haver fet majoria d'edat i no tenir cap recurs econòmic ni possibilitats de tenir-los.

Preparem el terreny pel pitjor. Quines alternatives tindria aleshores? Una, seria quedar-se a treballar al Marroc. No li agrada la idea, ja que la seva intenció és tornar a Girona siguin amb les condicions que siguin. L'altra opció es tornar i veure què li pot oferir l'Ibrahim, el conegut de la família, a banda d'un habitatge on poder viure. Quedem a l'expectativa.

Mentrestant, fa les proves d'accés pel curs CIFO. Ha passat els darrers dos mesos preparant-les amb molta dedicació, ja que és el curs que a ell més li hagués agradat fer. Malauradament però, no ho aconsegueix. Paral·lelament, sorgeix la oportunitat que pugui fer un PQPI⁴⁰ d'Hostaleria. Fa la inscripció a l'espera de poder fer les proves d'accés durant el mes de setembre (sempre i quan pugui solucionar els problemes de documentació en el transcurs del seu viatge al Marroc). A les portes de l'estiu tot queda entre parèntesis.

40.- Els PQPI's, Programa de Qualificació Professional Inicial, són programes del departament d'ensenyament destinat a joves menors de 16 anys orientat a la formació professionalitzadora.

Agost

Truca des del Marroc. Ha arribat bé, està bé. També diu que ha començat a fer gestions per aconseguir la partida de naixement però que ho veu difícil, diu que anirà informant d'aquest tema.

Finalment informa: res ha sortit com s'esperava. Els funcionaris del seu país li sentencien que si li canvien la data de naixement no podrà legalment retornar a Espanya. A més, sembla que aquestes gestions tenen un cost econòmic elevat que la seva família no pot assumir. Malgrat tot, en Reda està decidit a tornar a Girona i seguir amb el seu projecte, tot i saber que possiblement no podrà mantenir la seva plaça al Pis Bolós. Li queda la carta del senyor Ibrahim, l'amic de la família que li pot oferir allotjament i potser feina, encara que no hi ha res confirmat.

Setembre

Davant d'aquest camí que es desdibuixa, fem un cop de timó. Després de valorar el cas d'en Reda amb l'equip tècnic de l'ASJTET, tenint en compte l'itinerari i la implicació del noi en el seu procés, s'acorda que en Reda perllongui la seva estada al Pis durant un curs més, sempre i quan, aconseguixi passar les proves del PQPI i continuar amb el seu projecte formatiu.

Ell es mostra molt agraït i alhora molt emocionat pel fet de poder allargar el seu procés formatiu, que sempre ha valorat com a prioritari per poder tenir un bon futur. Remarca la importància que per a ell té poder entrar al PQPI i es mostra voluntariós i molt aplicat en la preparació de les proves, conscient que és potser la seva darrera oportunitat.

En Reda demana opinió a la seva família per enfocar aquesta nova etapa, fins i tot els demana la seva aprovació per poder continuar estudiant un any més. Rep el recolzament de la família i això l'encoratja encara més. Mentre espera les proves del PQPI inicia el curs de GES a l'Escola d'Adults.

Novembre

Després de l'estiu en Reda va a celebrar la Festa del Xai amb el senyor

Ibrahim i el seu entorn. Valorem positivament que es creïn lligams entre en Reda i el senyor Ibrahim (i família), ja que malgrat en Reda podrà passar un curs més al Pis Bolós aquest contacte l'apropa més al Marroc i a la seva família, i estableix uns lligams pel que en un futur no massa llunyà podria ser una opció per a ell per encaminar el seu projecte a Catalunya.

En Reda està molt content i fa comentaris verbalitzant que l'entrada al PQPI li ha donat molta alegria. També expressa que al pis s'hi troba molt i molt bé i que si fos per ell s'hi quedaria força temps més, uns dos o tres anys. Malgrat la seva eufòria, se li explica que aquest servei és de pas i, sobretot, per treballar la seva autonomia en els diferents àmbits, però que no es pot allargar en el temps i que haurà de plantejar-se el futur de cares a l'any vinent.

En el seguiment de tutories es fa valoració del objectius i se'n redefeix-neixen de nous per aquest nou curs que restarà al nostre servei

És ambiciós, ha de ser-ho: El seu objectiu principal és poder supera el curs del PQPI amb una nota mitjana de 8 (o superior) per poder accedir després a un Cicle Formatiu de Grau Mitjà de cuina directament sense haver de fer les proves d'accés, i, d'aquesta manera, continuar amb el seu projecte formatiu.

* * *

Ja ha passat més d'un any des que vam conèixer en Reda. Podem constatar que en Reda és constant en els estudis i que és capaç d'aprofitar les estones que hi dedica. Ha superat el GES 1 i ha tingut la millor nota del curs al PQPI. Tot i així, la seva mitjana es de 7.50, però queden unes avaluacions per veure si pot arribar al 8. El retorn que rebem dels professionals del curs sobre l'evolució d'en Reda també és molt positiu.

* * *

... i ho aconsegueix. En Reda acaba el PQPI amb una nota mitjana de 8'5, de la qual, està molt i molt content. S'ha de dir que s'ho mereix, s'ha esforçat molt, i l'equip educatiu del servei li reconeix i l'encoratja a seguir així de treballador.

A continuació, iniciarà un període de pràctiques que s'agafa com una bona oportunitat per conèixer el món laboral i potser, fins i tot, començar a tenir contactes per una futura oferta de feina. Les pràctiques li van molt bé i finalment sembla que els responsables del negoci volen oferir un contracte laboral a en Reda. No podria estar més content!

Té entre mans la cada vegada més present "*futura oferta laboral*" i el CFGM d'Hostaleria. Malauradament tot alhora.

Les dues opcions són poc combinables. Cal que en Reda faci un bon replantejament de les seves opcions formatives. A l'Escola d'Hostaleria li han explicat que o treballa o estudia, ja que l'absentisme no es contempla. Davant d'aquest panorama, acaba plantejant-se no presentar la sol·licitud per CFGM de cuina, i mirar si l'any vinent la situació li és més favorable. Està ben convençut de fer el GES2 i treballar, i plantejar-se d'aquí un any si fa CFGM a l'Escola d'Hostaleria o bé Batxillerat, recuperant així el fil del seu projecte formatiu.

El desinternament d'en Reda és imminent. Ja ha encarrilat el seu projecte i està preparat per fer el canvi a Pis Assistit. Però quan tot ja sembla que està a punt, valorem de nou el seu cas i es decideix que en Reda pugui allargar la seva estada al pis fins al novembre, ja que sembla que serà quan iniciarà el seu contracte laboral i tindrà la seva primera nòmina. Així doncs, es valora convenientment que pugui fer el canvi a Pis Assistit quan disposi d'uns ingressos.

Mamadou, L'odissea d'un somriure

UFA Sant Daniel ⁴¹

En Mamadou és un jove de Mali que arriba al nostre país, com tants d'altres, amb l'objectiu de trobar-hi millors oportunitats de vida. Sembla més gran del que realment és. Treballa al camp des dels set anys d'edat. La vida l'ha fet créixer de pressa.

Prové d'un poble petit prop de la província de Bamako, format per una agrupació de cases d'autoconstrucció. El seu pare va morir a la guerra de Costa de Marfil, l'any 2005. Era comerciant i sovint acudia a Costa de Marfil per aconseguir productes i posteriorment vendre'ls a Mali. La seva mare va morir després que ell iniciés el seu projecte migratori. No sap exactament com, ja era massa lluny. Ella, no n'estava convençuda que en Mamadou marxés, però ho va acceptar pel bé de la família.

A Mali hi deixa un germà de 15 anys a càrrec d'un oncle patern. Avui, l'únic referent adult que té el nostre protagonista és aquest oncle. La seva terra ha quedat mar enllà.

El periple d'en Mamadou

Fins que en Mamadou arriba al nostre país, ha de viure un dur trajecte. Arribar a Espanya no és fàcil. Abandonar Mali, tampoc.

Amb els diners que comptava del seu pare i de la botiga de la mare, va començar el procés migratori.

Segons explica, feia més d'un any que havia creuat la frontera de Mali a Algèria, caminant. Tot i que eren un grup molt nombrós, no era fàcil creuar-la. En el camí li van robar tots els diners que portava.

41.- Es una Unitat de Foment a l'Autonomia que funciona des del 2010, que atén a un 16 nois anualment d'entre 16 i 18 anys, que depèn del Centre d'Acollida Mas Garriga i que està ubicat al barri de Sant Daniel de Girona, i gestionat per la Fundació Resilis

Va creuar el país caminant i, quan tenia sort, en cotxe. Va treballar al camp durant una temporada, per poder continuar. Un cop aconseguí creuar la frontera d'Algèria-Marroc, es va dirigir a Nador. Hi va estar un any, vivint de l'ajuda que li proporcionaven a les mesquites i la caritat de la gent. També va fer feines d'agricultor. Per tal d'entrar a l'estat Espanyol ell i els seus compatriotes busquen una platja verge i entre 8 persones paguen per una pastera. Aconseguí arribar a Melilla i durant tres setmanes s'està en un centre d'acollida d'adults. Explica que va dir que era adult i que provenia de Costa de Marfil. Així, ja que era considerada una zona de conflicte, no el retornarien.

Posteriorment la policia el trasllada en avió a Barcelona i ingressa en un altre centre on s'hi està 8 dies. És derivat a Creu Roja. En Mamadou explica que Creu Roja li paga el lloguer d'una habitació durant 3 mesos. Posteriorment es posa a treballar en la ferralla. Aquells dies, dormia en un pàrquing amb altres compatriotes. Ens explica que, tot i que els propietaris ho sabien, deixaven que s'hi estiguessin.

¿Què tenia al seu favor? Ja havia corregut molt. Ja s'havia jugat la vida. Ja havia sobreviscut en mil i una ocasions. Portava sis mesos entre esculls espanyols. No progressava. Aquesta no era la vida que havia somiat. No la que haguessin volgut el seu pare i la seva mare per ell. No la classe de vida que retornés tota la confiança que els seus havien posat en ell. Com podia tirar endavant, ara?

Tenia 200 euros a la butxaca que havia aconseguit venent andròmines. I el francès. Parlava francès: viatjaria a França, aniria a París. L'idioma, un cop allà, li facilitaria les coses. Compra un bitllet de bus. La policia l'atura a la frontera, no té visat. El posen a disposició del servei de protecció de menors. En Mamadou arriba al nostre centre.

Benvingut, Mamadou

En Mamadou arriba al nostre servei il·lusionat i esperançat per

tirar endavant el seu projecte, veient la UFA com una oportunitat. Més d'una vegada va comentar a l'equip educatiu que valorava la tranquil·litat que es viu i la sensació de no estar tant en un centre, sinó més en una llar. Va entendre la normativa i es va adaptar força ràpid, tenint en compte la dificultat en l'idioma.

Els primers dies van ser tranquils, estava a l'expectativa, escoltava les indicacions dels educadors i educadores. A mesura que passaven les setmanes però, es va detectar un estancament en l'evolució del seu aprenentatge. El català li costava. En general li costava tot: tímid, empàtic i sensible amb els companys. Però això, alguns joves ho veuen com un punt feble. I se'n burlen. Ell dóna joc i no ho podem permetre. Vam mediar per evitar que allò, a la llarga li acabés fent mal. Però les circumstàncies van jugar al seu favor: un company subsaharià va arribar al centre, un company amb qui es va avenir molt i que el feia sentir més segur.

Paradoxalment, la seguretat no li va venir de tenir una companyia amb la qual s'identificava. La seguretat li va venir de veure que ell podia ajudar a aquest noi que acabava d'arribar. El podia ajudar, precisament, en allò que ell creia que no dominava: l'idioma. I a través de la llengua, el podia ajudar a adaptar-se a l'entorn. Un mirall positiu, en darrer terme.

Pas a pas, endavant

Tenia clar que havia de formar-se, que el seu projecte de futur passava primer per adquirir una base formativa que l'ajudés a adaptar-se al nostre país. Per això, va assistir de manera molt implicada a l'aula del Centre d'Acollida Mas Garriga⁴².

Després d'estar un temps a la UFA Sant Daniel es va derivar el noi al programa Via laboral de l'Àrea de Suport al Jove Tutelat i Ex-Tutelat.

42.- El CA Mas Garriga és un recurs residencial gestionat per la Fundació Resilis que té per objecte acollir d'urgència els infants i adolescents en situació de risc. Més enllà d'oferir aquesta atenció immediata han de realitzar l'observació i el diagnòstic de la situació personal i familiar que ha motivat l'ingrés i proposar mesures d'atenció dels infants acollits.

El referent del programa, va fer una primera valoració del nivell d'aprenentatges del jove a través d'un seguit d'entrevistes programades que li serveixen per avaluar el grau de coneixement de l'idioma, saber quines són les seves perspectives, explicar-li la situació actual i ajudar-lo a trobar un recurs formatiu.

En aquesta primera presa de contacte, les expectatives no són massa favorables. Tot i els seus esforços i implicació, el jove encara no té un nivell que li permeti seguir una conversa, té mancances importants a nivell acadèmic. S'opta per buscar-li un recurs que li permeti seguir millorant a nivell idiomàtic i així tornar-lo més competent. D'aquesta manera, en Mamadou inicia les classes de català de l'associació Àkan de Girona.

Paral·lelament se'l deriva al servei Prepara't, on fa tastets de diferents oficis com la jardineria, la cuina o l'hostaleria. Des d'allà el missatge era el mateix: a en Mamadou li costava avançar però hi posava voluntat, tenacitat i, sobretot, generava bon ambient.

Sempre amb una bona relació amb tot l'equip educatiu, es va poder fer un treball en molts àmbits de forma fluïda, en la llengua, en els hàbits, en el coneixement de l'entorn... A poc a poc, en Mamadou anava fent-se més autònom tant pel que fa a l'idioma, com en les tasques diàries i la seva relació amb l'entorn.

Ell mateix es va buscar un curs d'iniciació a la informàtica al centre cívic per millorar les competències informàtiques. De retruc, li anava bé per millorar competències lingüístiques i alhora relacionar-se amb persones que no estan dins els cercles d'amistats del centre.

A més, va buscar un grup de cant, una coral amb la que, de tant en tant, anava a cantar i que li permetia esbargir-se i conèixer gent. El seu caràcter afable i disposat, sempre li ha portat a relacionar-se amb molta gent.

Tot i així, des del centre s'observava poca vinculació amb els companys. Però un no ha d'estar sempre bé amb tothom: El fet de que

s'hagués apuntat a cant pel seu propi compte ens demostrava que era perfectament capaç de trobar les seves vies de coneixença. Entenem que el cant era una via de comunicació alternativa que li obria portes i el feia sentir bé, en un altre mode de relacionar-se i de gestionar el seu temps de lleure.

Amb tot, el temps passava i corria en contra seu, ja que la majoria d'edat s'acostava. Això no el feia decaure i confiava plenament en l'equip educatiu i en ell mateix.

Evidentment, el temps no l'esperaria i quan arribés el moment, havia d'estar preparat. Així va arribar el dia: Havia complert 18 anys i no havia acabat el seu cicle formatiu. Li faltava molt poc. Havia progressat enormement. Així que ningú, ni ell ni nosaltres, es va donar per vençut. Va viure una temporada a la Sopa, sí. Però li continuàvem fent el seguiment des d'aquí. Era important que no deixés de saber-nos al seu costat.

Poc després, tornen les entrevistes al programa de via laboral on ara sí, se'l pot derivar a unes proves d'accés a un recurs laboral. En Mamadou superarà satisfactòriament les proves i entrarà a treballar a un taller de bicicletes. D'aquesta manera, se li obre un nou ventall de possibilitats. Pot accedir a un recurs d'habitatge, podrà accedir al permís de treball i el seu projecte comença a agafar sentit. Tot l'esforç ha valgut la pena. La seva trajectòria semblava baixar intensitat i convertir-se en allò que la vida de qualsevol jove es mereix ser: un viatge amb recessos, no un periple.

Històries que heu vist brillar

En aquests casos, no hem volgut exposar només un resultat sinó un progrés, que no hi ha un èxit, unilateral, universalment valorable i mesurable amb la vara dels objectius.

Hi ha tants èxits com persones hi ha. Els autors han identificat les següents idees com a claus que han fet possible el procés encarat al benestar de la persona.

Aquesta és la nostra feina

- *Vetllar pels drets de les persones ateses;*
- *Participació de la persona atesa en el seu procés de creixement i canvi;*
- *Participació de tot el sistema que envolta a la persona atesa, compartint un mateix objectiu i pla d'acció;*
- *Perspectiva comunitària de treball;*
- *Vincles que esperonen: creació d'anclatges relacionals que sustenten i promouen a la persona i la seva autonomia;*
- *Escolta empàtica i respectuosa;*
- *Entendre a la persona de manera holística;*
- *Observació;*
- *Respectar els temps de la persona;*
- *Empoderar a la persona;*
- *Acompanyar a la persona en el seu itinerari vital, posant al seu abast noves oportunitats de creixement i de desenvolupament personal;*
- *Flexibilitat dels professionals i dels serveis;*
- *Ser capaços de saber adequar la intensitat de la intervenció a les necessitats de la persona. Intervenció ecològica /acupuntura;*
- *Capacitat de reacció i saber interpretar els resultats que s'obtenen;*
- *Reflexió i avaluació contínua sobre la feina que s'està realitzant;*
- *Enfocament innovador a l'hora de cercar solucions;*
- *Mirada optimista, sentit de l'humor i alegria d'esperit;*
- *Expectatives altes en les persones i les xarxes de suport.*

*La vida és un camí a llarg termini,
en què ets mestre i alumne;
algunes vegades et toca ensenyar,
tots els dies et toca aprendre.*

fundació
plataforma educativa

C/ Garrotxa, 7 - 17006 Girona
fpe@plataformaeducativa.org
www.plataformaeducativa.org